



EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA



ATLAS POĽSKO-SLOVENSKÉHO POHRANIČIA Európskej Únie.

Program cezhraničnej spolupráce

Poľsko-Slovenská republika 2007-2013.



Vážené dámy a páni,

Realizácia poľsko-slovenských cezhraničných projektov Európskej územnej spolupráce v rámci finančnej perspektívy na roky 2007-2013 sa chýli ku koncu. Dávam Vám do rúk publikáciu, ktorá predstavuje jej výsledky. Zároveň je to dobrá príležitosť na to, aby sme v niekoľkých vetách zhrnuli poľsko-slovenskú spoluprácu za posledné roky.

V poľsko-slovenskom pohraničí existuje veľká potreba realizácie spoločných zámerov, ktoré spájajú jeho obyvateľov a slúžia k zvyšovaniu konkurencieschopnosti tohto malebného regiónu. V priebehu posledných siedmich rokov sa zmodernizovali cesty, hraničné prechody, boli vytýčené a vyznačené cyklistické a turistické trasy, vybudovali sa čistiarne odpadových vôd. Infraštruktúrne projekty boli dopĺňané investíciami do ľudského kapitálu.

Poliaci sa učili slovenský jazyk a Slováci poľský, organizovali sa spoločné športové, turistické stretnutia a prebiehala kultúrna výmena. Medzi sebou spolupracovali orgány územnej samosprávy, im podriadené inštitúcie, záchrané zložky, školy, vysoké školy, kultúrne inštitúcie ale taktiež mimovládne organizácie, ktoré sa čoraz aktívnejšie podieľajú na cezhraničnej spolupráci. Možnosti, aké ponúka cezhraničná spolupráca, využívali všetky vekové kategórie obyvateľov pohraničia. Vybudovali sa medzinárodné poľsko-slovenské vzťahy na mnohých úrovniach. Mnohé projektové partnerstvá priniesli cezhraničné priateľstvá, chuť lepšie spoznať históriu a kultúru suseda. Práve to je najcennejší a najviac hodnotný výsledok medzinárodnej spolupráce. Vďaka Európskej územnej spolupráci/INTERREG prestávajú hranice v prenesenom význame existovať.

Z prostriedkov programu 2007-2013 bolo spolufinancovaných viac ako 840 projektov, vrátane približne 730 mikroprojektov. Celkovo sa do poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce investovalo takmer 160 mil. euro z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Všetkým prijímateľom poľsko-slovenských projektov patrí moje uznanie za nadšenie a nasadenie, s akým sa projekty pripravili a zrealizovali. Všetkým programovým inštitúciám sa chcem poďakovať za konštruktívnu kooperáciu.

Poľsko-slovenská cezhraničná spolupráca však môže byť ešte lepšia a intenzívnejšia. Nástrojom na dosiahnutie tohto cieľa budú prostriedky programu cezhraničnej spolupráce medzi Poľskom a Slovenskom v rokoch 2014-2020. Vyzývam Vás na ich využitie.

Želám Vám, aby sa poľsko-slovenské pohraničie kvalitne rozvíjalo, aby jeho obyvatelia s hrdosťou prezentovali spoločné úsilie a tešili sa zo spoločných úspechov.

Marceli Niezgoda

Zástupca štátneho tajomníka

Ministerstvo infraštruktúry a rozvoja

Riadiaci orgán pre Program

Poľsko-Slovensko 2007-2013



Vážený čitateľa,

Prešlo už 11 rokov odkedy sa Slovenská republika a Poľsko pripojili k Európskej Únii, čo prispelo k zvýšeniu životnej úrovne obyvateľstva, okrem iného aj prostredníctvom podpory regionálneho rozvoja z fondov EÚ. Vďaka finančnej podpore EÚ bol rozvoj poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce realizovaný už v predvstupovom období v rámci programu Phare, následne prostredníctvom Programu Iniciatívy Spoločenstva Interreg IIIA PL-SK v skrátenom programovom období 2004-2006. Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013 nadviazal na už vybudované základy vzájomných partnerských väzieb, čím prispel k ich ďalšiemu posilneniu. Vďaka realizácii Programu sa podarilo zvýšiť úroveň života obyvateľov v poľsko-slovenskej prihraničnej oblasti predovšetkým prostredníctvom zlepšenia kvality cestnej siete

a cyklistických chodníkov, vybudovania chýbajúcej vodovodnej a kanalizačnej siete, ako aj čistiarní odpadových vôd, revitalizácie lesného porastu a obnovy historických objektov. S finančnou podporou EÚ sa v rámci Programu zrealizovalo množstvo kultúrnych podujatí a školení, vďaka ktorým si mohli účastníci zvýšiť svoju kvalifikáciu.

Dovoľte, aby som vyzdvihol doterajšiu spoluprácu s našimi poľskými partnermi a vyjadril radosť nad dosiahnutými výsledkami zo spoločnej implementácie Programu cezhraničnej spolupráce v období rokov 2007–2013.

Do programového obdobia 2014-2020 si prajeme podporu nových kvalitne pripravených projektov, ktoré prispievajú k lepšiemu poznaniu našich dvoch spriatelených krajín.

Ing. Viktor Veselovský

generálny riaditeľ sekcie riadenia programov
regionálneho rozvoja
MPRV SR – Národný orgán

Dávame Vám do rúk publikáciu, ktorej cieľom je predstaviť výsledky Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013 na poľsko-slovenskom pohraničí. Na dosiahnutí výsledkov programu sa podieľajú úspechy jednotlivých projektov. Nie je možné spomenúť všetky, preto táto publikácia obsahuje vybrané príklady úspešných projektov a mikroprojektov, ktoré reprezentujú celé oprávnené územie programu.

V rámci programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013 bolo využitých viac ako **150 miliónov euro** z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Tie boli určené na realizáciu projektov v nasledovných prioritných osiach.

- rozvoj cezhraničnej infraštruktúry – komunikačná a dopravná infraštruktúra ako aj infraštruktúra ochrany životného prostredia (I. prioritná os programu – takmer 72 mil. euro z EFRR) ;
- socio-ekonomický rozvoj – rozvoj cezhraničnej spolupráce v oblasti turizmu, ochrany a prírodného a kultúrneho dedičstva, ako aj vytváranie siete (II. prioritná os programu a vyše 53 mil. euro z EFRR);
- podpora miestnych iniciatív a projektov typu, „ľudia-ľuďom“ (III. prioritná os programu a takmer 23 mil. eur z EFRR – fond mikroprojektov)

Program sa orientoval na spoluprácu partnerov z Poľska a Slovenska, ktorí mali nápad ako pomôcť rozvíjať pohraničie, premenili ho na projekt a následne realizovali vďaka fondom EÚ. Vyše **1900** partnerov z Poľska a Slovenska zrealizovalo spolu **109** projektov a **731** mikroprojektov.

Takmer 30% projektov a mikroprojektov, ktoré získali finančný príspevok z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu, bolo zameraných na aktivity, ktoré mali podporiť cestovný ruch na poľsko-slovenskom pohraničí. Takmer 20% predstavovali projekty venované ochrane a zachovaniu kultúrneho dedičstva regiónu. Realizovali sa aj projekty zamerané na modernizáciu ciest, vytvorenie cyklistických chodníkov a projekty z oblasti ochrany životného prostredia, ktoré zlepšili vodohospodárstvo a hospodárstvo odpadových vôd v turisticky atraktívnych obciach pohraničia. Realizované však boli aj projekty zamerané na vytvorenie siete spolupráce v rôznych oblastiach – ako cestovný ruch, podpora podnikateľov, moderné technológie a upevňovanie spolupráce medzi partnermi.

Čo sa podarilo dosiahnuť?



Opisy všetkých zrealizovaných projektov v rámci programu sa nachádzajú na internetovej stránke programu www.plsk.eu, zatiaľ čo opisy mikroprojektov na stránkach jednotlivých partnerov strešného projektu (Karpatský euroregión Poľsko, Združenie Euroregión Tatry, Združenie Región Beskydy, Vyšší územný celok Prešov, Vyšší územný celok Žilina).

POHRANIČIE NA ŠTYROCH A NA DVOCH KOLESÁCH

Bezpečnejšie a rýchlejšie cestovanie po poľskom a slovenskom pohraničí, ako aj nové možnosti pre milovníkov bicyklov - takto je možné v skratke zhrnúť úspechy programu v rozsahu komunikačnej a dopravnej infraštruktúry.

Rozvoj dopravnej infraštruktúry a dopravná dostupnosť sú jedna zo základných podmienok spoločenského rozvoja. Samotná atraktivita poľsko-slovenského pohraničia, vzhľadom na cestovný ruch, prírodu a kultúru, nezaručí rozvoj regiónu, ak nebude existovať príslušná dopravná infraštruktúra, ktorá bude viesť k atrakciám ponúkaným pohraničím.

V rámci zrealizovaných projektov bolo zmodernizovaných/vybudovaných vyše **300 km** komunikačných spojení, vrátane cyklotrás. Zmodernizované cesty majú obrovský význam pre miestnych obyvateľov a ľudí navštevujúcich pohraničie a turistom uľahčujú cestovanie. Cestovanie sa stáva bezpečnejšie a oveľa pohodlnejšie.

V rámci programu boli modernizované cesty v každom z regiónov pohraničia – cesty priamo prekračujúce hranicu, regionálne a miestne cesty, zlepšujúce takzvanú „každodennú dopravu“. Charakter realizovaných projektov odzrkadlil špecifické potreby.



Aktivity vykonané v regióne bielsko-biarskeho subregiónu a Žilinského samosprávneho kraja sa zamerali hlavne na zvyšovanie kvality ciest, ako aj na zlepšenie bezpečnosti a komunikácie v miestnej prihraničnej dopravnej sieti.



V centrálnej časti programového územia aktivity spájali so sebou prvky zvýšenia bezpečnosti (modernizácia cestných ťahov, výstavba kruhových objazdov a chodníkov pre chodcov) v turistickom regióne, ako aj zlepšenia dopravnej dostupnosti k miestnym objektom na oboch stranách hranice.



Východná časť programového územia sa zamerala na zlepšenie početných ťahov vedúcich na a cez hranicu, ako aj na cesty spájajúce sa s hlavnými ťahmi, ktoré prekračujú hranicu. Zmodernizované úseky slúžia cestujúcim na cestovanie cez hranicu, ako aj miestnym obyvateľom dochádzajúcim každý deň do práce, školy alebo za nákupmi.



Po celej dĺžke a šírke pohraničia bolo v rámci zrealizovaných projektov vytýčené množstvom kilometrov trás pre cyklistov a chodcov. Vzniká chodník okolo Tatier, ktorý v konečnom dôsledku má tvoriť okruh. Niekoľko desiatok kilometrov cyklotrás bolo vytýčených a označených iba v regióne Bielska-Bialej. Vznikli cyklistické chodníky v Žilinskom a Prešovskom kraji, boli vytýčené a vyznačené trasy vedúce cez hranicu. V zime sa cyklotrasy využívajú na bežecké lyžovanie.

„ROZVOJ CESTNEJ INFRAŠTRUKTÚRY MEDZI OKRESMI KROSNO – JASLO – BARDEJOV“

VEDÚCI PARTNER:

Krosniansky okres

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Správa a údržba ciest Prešovského samosprávneho kraja, okres Jaslo

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.05.2009–31.12.2010

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA
3 166 665,23 euro

Oblasť, ktorej sa projekt týka, predstavuje územie s obzvlášť vysokým potenciálom v oblasti cestovného ruchu – Magurský národný park. Nízke Beskydy predstavujú dnes najdivokejšie územie hôr v Poľsku, nachádzajú sa tu sanatória, pamiatky zapísané do zoznamu svetového dedičstva UNESCO, skanzeny, múzeá, cyklistické chodníky, bežkárske a lyžiarske trate, ktoré sú v letnom období využívané ako trasy pre extrémne cyklistické zjazdy.

Cestná komunikácia Krosno–Toky je jednou z najdôležitejších okresných ciest na území okresu Jaslo a okresu Krosno. Spája niekoľko okresných a obecných ciest. Aktivity realizované v projekte súvisia s výstavbou cesty na slovenskej strane a rekonštrukciou existujúcej cestnej siete na poľskej strane. V rámci projektu bolo obnovené historické spojenie medzi Poľskom a Slovenskom, ktoré na túto chvíľu čakalo viac ako 65 rokov. Práve cez hraničný priechod v Ožennej kedysi prechádzala obchodná cesta z Biecza cez Nowy Żmigród do Bardejova, na ktorej sa obchodovalo s jantárom a maďarským vínom. Tam, kde sa ešte prednedávnom nedalo prejsť, pretože všade bolo len blato a kamene, dnes vedie krásna, hladká cesta. Vďaka nej bola trasa z Jasla v Poľsku do Bardejova a Bardejovských kúpeľov na Slovensku skrátaná takmer o 20 kilometrov. Navyše priechod v Ožennej je jediný hraničný priechod v okrese Jaslo pre osobné a nákladné automobily do 7,5 tony.



Jan Juszcak

Primátor Krosna

Vďaka realizácii projektu sa uľahčil prístup k turisticky najcennejším prihraničným oblastiam okresu Krosna a Jasla, kde sa okrem iného nachádza Múzeum a Skanzen Lemkovej kultúry, Skanzen a Múzeum naftového a plynárenského priemyslu Ignáca Łukasiewicza, lyžiarske a cyklistické trasy, Magurský národný park a iné turistické atrakcie po oboch stranách poľsko-slovenskej hranice. Realizácia tohto projektu ovplyvnila zlepšenie stavu našich ciest na oboch stranách hranice. Je to veľmi dôležité zmodernizované komunikačné spojenie. Pomáha

zlepšiť kvalitu medzi dôležitými administratívnymi centrami v hraničnej oblasti a zvyšuje mobilitu obyvateľov v prihraničných oblastiach. Projekt prispel k vyriešeniu spoločného problému na poľsko-slovenskom pohraničí, akým bolo chýbajúce dopravné spojenie po oboch stranách hranice, vyplývajúce z chýbajúcej prístupnej cestnej infraštruktúry.

„ORAVSKÁ CESTA“

„Oravská cesta“ bola infraštruktúrnym projektom zameraným na modernizáciu cestného ťahu Jablonka – Lipnica Wielka – Bobrov – Zubrohlava na území Poľska a Slovenska. V rámci investície boli na poľskej strane zrekonštruované tri mosty nachádzajúce sa na ťahu cesty vedúcej k poľsko-slovenskej hranici. Taktiež bol postavený jeden nový most, ktorý pri samotnej hranici nahradil starú, úzku a zničenú cestu. Hneď za hranicou bol opravený ťah cesty vedúci cez obec Bobrov až po Zubrohlavu. V obci Bobrov bol dopravný ťah rozšírený o chodníky pre peších spolu s dažďovou kanalizáciou, taktiež bol zrekonštruovaný jeden most a postavený kruhový objazd. Vďaka modernizácii cesty na oboch stranách hranice sa existujúci, ale vzhľadom na stav dopravnej infraštruktúry, menej používaný hraničný prechod vo Winiarczykówke stal dobrou alternatívou pre zaťažený neďaleký hraničný prechod v Chyżnom.



Mgr inż. Marta Maj

Riaditeľka Správy
vojvodských ciest v Krakove

Vďaka pomoci európskych prostriedkov sa podarilo zrealizovať projekt, ktorý sa pre všetkých účastníkov stal symbolom dobrej spolupráce. Oravská cesta je výsledkom spolupráce, ktorá si vyžadovala otvorenosť a zladenie diferencovaných právnych a organizačných podmienok, ako aj prekonávanie jazykových bariér. Dnes, po skončení realizácie projektu, môžeme s hrdosťou povedať, že spoločnú skúšku sme zložili na jednotku. Dokázali sme, že dobrá spolupráca nepozná hranice a nemusí sa im prispôbovať. Výhody, aké Oravský región získal v dôsledku realizácie projektu sú nespočetné:

zlepšenie bezpečnosti a komfortu cestovania, zlepšenie estetiky krajiny, no komfort cestovania je z nich najdôležitejší. Bolo eliminované „úzke hrdlo“ v prihraničnej komunikačnej sieti. Uľahčil sa dojazd k pravidelným trhom, ktoré sa konajú v Jablonke a Novom Targu, ako aj k turistickým atrakciám na poľskej, ale aj slovenskej strane. Verím, že realizácia projektu Oravská cesta dokázala všetkým Oravčanom, že ich potreby nie sú nepovšimnuté a snaha o zlepšenie ich života bola zvečnená významným úspechom s nadnárodným rozmerom.

VEDÚCI PARTNER:

Malopoľské vojvodstvo

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Žilinský Samosprávny Kraj, Obec Bobrov

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.01.2011-28.02.2013

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**

3 315 240,10 euro

„HISTORICKO - KULTÚRNO - PRÍRODNÁ CESTA OKOLO TATIER“

VEDÚCI PARTNER:

Obec Czarny Dunajec

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Mesto Kežmarok; Meľská obec Nowy Targ;
Obec Szaflary; Obec Nowy Targ; Obec Hladovka;
Obec Huncovce; Obec Liesek; Miesto Liptovský
Mikuláš; Obec Nižná; Obec Suchá Hora; Mesto
Trstená; Obec Vrbov

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.02.2014-30.09.2015

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV

EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

4 194 888,13 euro

Hlavným cieľom projektu bolo zlepšenie dopravy a komunikácie v regióne, ktoré prispieva k zvýšeniu atraktivity regiónu vzhľadom na cestovný ruch a zaistenie dopravnej celistvosti prihraničného územia, pri zachovaní unikátnych hodnôt prírodného prostredia. V rámci projektu vzniklo 75km cyklotrás – ciele tvoriacich historicko-kultúrno-prírodný chodník okolo Tatier. V zimnom období budú trasy plniť úlohu bežkárskych trás. Navyše, vzniknutá cesta bola označená informačnými tabuľami s popisom a informáciami o prírodno-kultúrnom bohatstve regiónu. Trasa má obklopuvať Tatry a viesť z Nového Targu cez územie historického rozvoja osídlenia regiónu Podhala, Spiša, Oravy a Liptova, po oboch stranách Tatier. Cesta má okrem komunikačnej funkcie ukazovať a podporovať najcennejšie prírodné, krajinné a historicko-kultúrne bohatstvo, ktoré doteraz nebolo dostupné pre obyvateľov a turistov.



Józef Babicz

Starosta obce
Czarny Dunajec

Ak sa niekto zamýšľa, ako spojiť aktívny a zdravý oddych s odkrývaním neznámych miest a unikátnych pamiatok, s obdivovaním krásnej krajiny a rozmanitej prírody, v takomto prípade Vás pozývame na historicko-kultúrno-prírodný chodník okolo Tatier. Je to veľký cezhraničný projekt, ktorý má v konečnom dôsledku viesť k vybudovaniu 250 km cyklotrás okolo Tatier, avizoval v roku 2004 Euroregión „Tatry“. Na území Podhala, Oravy, Liptova a Spiša na poľskej a slovenskej strane Tatier vzniká jedinečná turistická atrakcia. Počas I. etapy bolo vybudovaných 75 km cyklotrás (v zime sú k dispozícii pre bežeckých lyžiarov), infraštruktúra pre návštevníkov (vyhliadkové

miesta, parkovisko) a boli rekonštruované krásne historické železničné mosty. Už dnes vidíme, akej veľkej popularite sa tešia novo vzniknuté časti cesty okolo Tatier, ako napríklad krásna rozmanitá 35 kilometrov dlhá cyklotrasa vedúca od Nového Targu cez Czarny Dunajec ku hranici a ďalej cez Suchú Horu, Hladovku, Liesek do Trstenej, ktorý vedie trasou dávnej železničnej trate, alebo trasy v Liptovskom Mikuláši, Kežmarku, Vrbove, Nižnej. Každý deň ich využívajú desiatky obyvateľov a turistov, deti, mládež a celé rodiny. Týmto Vás pozývame stráviť voľný čas na bicykli na ceste okolo Tatier!

„ZLEPŠENIE DOPRAVNEJ DOSTUPNOSTI NA POĽSKO-SLOVENSKOM POHRANIČÍ“

V rámci projektu vznikol cyklistický chodník s dĺžkou viac ako 36 kilometrov. Na slovenskej strane bola časť cyklistického chodníka postavená na trase starej historickej železničky a ďalšia časť vedie po náučnom chodníku „Beskydský zelený chodník“. Cyklistický chodník sa začína v meste Krásno nad Kysucou a na Slovensku prechádza cez 5 obcí (Zborov nad Bystricou, Klubina, Stará Bystrica, Nová Bystrica a Radôstka). Hneď pri konci trasy sa nachádza odbočka, ktorej značenie vedie cez Podrycierovú k hraničnému priechodu Príslop alebo do Przegibku, kde sa začína poľská časť cyklistického chodníka v obci Rajcza. Na poľskej strane bola väčšia časť cyklistického chodníka realizovaná prostredníctvom značení a zrekonštruované boli iba tie miesta, ktoré to vyžadovali. V zime sa cyklistický chodník mení na trasu ideálnu pre bežky. Cyklistický chodník sa spojil s už existujúcou trasou využívanou na regionálnej a cezhraničnej úrovni v oblasti Euroregiónu Beskydy. Vďaka tomu je možné prejsť na bicykli zo Zwardoňa cez Skalité, Oščadnicu, celú Bystrickú dolinu, prihraničným chodníkom v Rajczy a naspäť do Zwardoňa odkiaľ je možný výlet do Milówky.



Pavol Strnadel

Koordinátor projektu

V súčasnosti zaznamenáva rozvoj cykloturistiky veľký rozmach. Svojím dielom v tomto rozvoji prispeli i partneri projektu Zlepšenie dopravnej dostupnosti na poľsko-slovenskom pohraničí - Mikroregión Bystrická dolina na slovenskej strane a Gminy Rajcza a Milówka v Poľsku. Vďaka podpore z Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007-2013 a spojením síl viacerých samospráv

sa podarilo vybudovať v Bystrickej doline obľúbenú cyklomagistrálu. Vybudovaním tohto diela vznikla v regióne jedinečná atrakcia pre šport a oddych. Ponúka celoročné vyžitie, v lete na cyklistiku a korčule, v zime poskytuje úpravou bežeckej stopy ideálne podmienky pre bežkárov. Na cyklomagistrále trávi aktívne svoj voľný čas množstvo návštevníkov.

VEDÚCI PARTNER:
Mikroregión Bystrická Dolina

PROJEKTOVÍ PARTNERI:
Obec Rajcza, Obec Milówka

OBDOBIE REALIZÁCIE:
01.12.2010-31.10.2012

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:
3 080 221,68 euro

„SULÍN - MUSZYNA - ŻEGIESTÓW - LÁVKA SPOLUPRÁCE A ROZVOJA POHRANIČIA“

VEDÚCI PARTNER:

Kúpeľné Mesto a Obec Muszyna

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Obec Sulín

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.01.2014 - 30.09.2015

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA
1 087 238,45 euro

Cieľom projektu bolo umožniť komunikáciu medzi oboma brehmi Popradu v obciach Żegiestów a Sulín, ako aj zlepšiť dostupnosť regiónu pomocou výstavby cezhraničnej lávky pre chodcov a cyklistov ponad rieku Poprad. Projekt má obrovský význam z hľadiska komunikácie (vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania, hlavne obchodu a športovo-rekreačného sektora), ako aj cestovného ruchu (otvorenie nových atraktívnych rekreačných území pre turistov a pacientov v kúpeľoch Żegiestów-Zdrój). Doteraz bola priama komunikácia komunit Żegiestów a Sulína, možná iba v letnom období pri nízkej hladine vôd rieky Poprad, alebo príležitostne v zime, kedy bola celá rieka pokrytá ľadom. Najbližšie mostové priechody sú od seba vzdialené 22 km a nachádzajú sa v Muszynie-Zapopradí a v Mníšku nad Popradom. Výstavba lávky, okrem zlepšenia každodennej komunikácie, umožnila aj vytvorenie spoločného turisticko-liečebného produktu a to na základe vlastných prírodno-krajinných zdrojov a športovo-rekreačnej infraštruktúry. Na slovenskej strane sa okrem iného nachádzajú veľmi atraktívne krajinné územia a pramene minerálnej vody, ktoré tvoria ideálne doplnenie pobytovej ponuky pre kúpeľných hostí a turistov navštevujúcich Żegiestów.



dr Jan Golba

Starosta mesta
a kúpeľnej obce Muszyna

Priechod pre chodcov a cyklistov cez Poprad realizovaný v rámci projektu „Sulín - Muszyna - Żegiestów - lávka spolupráce a rozvoja pohraničia“ je dlho očakávaná investícia pre obyvateľov Żegiestów a Sulína. Zvládnutie administratívnych formalít nebolo ľahké, ale podarilo sa. Cieľ bol komplikovaný predovšetkým z finančnej stránky a nakoniec na poľskej strane investícia patrila Poliakom a na slovenskej strane Slovákom. Lávka bude značkovým

turistickým produktom, ktorý oživí náš región. Táto ponuka nebude výhradne pre cyklistov. Lávka poslúži aj ako bežecká trasa a v zime tam bude možné organizovať beh na lyžiach. Projekt „Sulín - Muszyna - Żegiestów - lávka spolupráce a rozvoja pohraničia“ predpokladá vznik 40 km cyklistických trás.

„CYKLOTRASY V BIELSKOM OKRESE“

Prihraničné regióny v okolí Bielsko Biala sú s obľubou navštevované cyklistami. V rámci zrealizovaného mikroprojektu Beskydské združenie cyklistov sa vybudovalo a vyznačilo 83 kilometrov cyklistických trás v Bielsku-Bialej a Bielskom okrese, ktoré sa pripoja už k existujúcim trasám (Greenways, Wiślana Trasa, cyklomagistrála Poľsko-Slovensko). Mikroprojekt dopĺňa už skôr zrealizovaný mikroprojekt cez Beskydské združenie cyklistov s názvom „Bicyklom z Bielska-Bialej na Slovensko!“, v rámci ktorého bolo vyznačených 63 km cyklistických trás. Vytvorením celostvej siete navzájom spojených cyklistických trás sa podarilo získať nový atraktívny turistický produkt. Okrem toho sa v čase realizácie projektu konali akcie propagujúce zdravý a aktívny životný štýl - „cyklojazdy“ ako aj Rodinný cyklistický zájazd. Pre uľahčenie orientácie a pohybovania sa po trase, boli vytlačené cyklistické mapy v počte 10 tis. výtlačkov.

PRIJÍMATEĽ:

Beskidzkie Towarzystwo Cyklistów

PROJEKTOVÝ PARTNER:

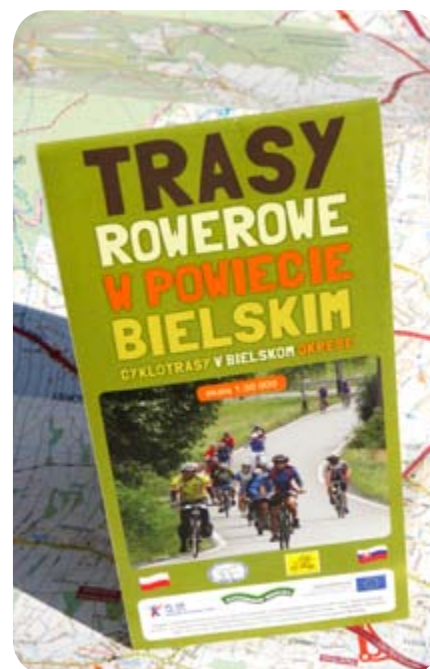
Turčianska bicyklová skupina JUS

OBDOBIE REALIZÁCIE:

1.06.2011-31.05.2012

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

32 224,89 euro



Jolanta Koźmin

Predseda Beskydského
združenia cyklistov

Projekt bol realizovaný poľsko-slovenskou skupinou osôb, ktorých spoločnou vášňou je cykloturistika. Vychádzajúc z nami vyhotovenej Cyklomagistrály PL-SK v roku 2010, spájajúcej Bielsko-Bialu s Martinom, sme vytýčili a vyznačili nové cyklotrasy, ktoré budú atraktívne pre cykloturistov navštevujúcich prihraničné územia Euroregiónu Beskydy. Všetky aktivity boli realizované s ohľadom na individuálnych cyklistov

ako aj celé rodiny, skupinky priateľov a školské výlety. Teraz je cestovanie bicyklom v Bielsku-Bialej ako aj po jej krásnom okolí ešte atraktívnejšie hlavne pretože trasy prechádzajú cez miesta, v ktorých je možné ľahko nájsť ubytovacie a gastronomické zariadenia. Všetkých záujemcov, ktorí chcú spoznať ponuku novovzniknutých trás odkazujem na našu webstránku www.btcbb.pl.

„GMINU LIPNICA WIELKA I DOLNÝ KUBÍN SPÁJA CYKLOTRASA“

PRIJÍMATEL:

Mesto Dolný Kubín

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Lipnica Wielka

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.04.2013 - 30.11.2013

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**

46 238,67 euro

Hlavnou náplňou projektu bolo vyznačenie cyklotrasy z Dolnej Oravy do obce Rabčice, a následne až do obce Veľká Lipnica. Bolo vyznačených 8 cyklotrás. Úrovne obtiažnosti trás boli rozdelené do troch kategórií:

- ľahké trasy vedúce po spevnenom povrchu s miernym stúpaním, určené pre rodiny s deťmi (bicykel: mestský, trekkingový, horský),
- stredne ťažké trasy po spevnených povrchoch s väčším stúpaním, povrch cesty je horší, určené pre trénujúcich cyklistov (bicykel: trekkingový, horský),
- ťažké trasy vedúce po spevnených a nespevnených povrchoch a chodníkoch, na niektorých miestach je ťažký terén s veľkým stúpaním a klesaním. Určené pre často trénujúcich cyklistov (bicykel: horský).

Celková dĺžka vyznačených cyklotrás predstavuje 250 km.



Na dôležitých križovatkách bolo umiestnených 49 smerovníkov, na ktorých bolo osadených vyše dvesto informačných a smerových tabuliek. Na dôležitých miestach bolo umiestnených 21 veľkých informačných tabulí, obsahujúcich podrobnú mapu. V rámci propagácie bolo vydaných 5 000 ks malých farebných máp pre cyklistov – sprievodcov, ktoré boli distribuované účastníkom cyklomaratónu Lipnica Wielka – Rabčice – Dolný Kubín.

Mapu je možné nájsť na webstránke <http://www.dolnykubin.sk/cyklotrasy.phtml?id5=20499>



Ing. Beáta Valeková

projektová manažérka
mestského úradu
Dolný Kubín

Cieľom mikroprojektu bolo vyznačiť zaujímavé cyklistické okruhy dolnej Oravy s prepojením až do Poľska, a tým zabezpečiť rozvoj cestovného ruchu v prihraničnej oblasti. Cyklistické okruhy, vedúce prevažne nádhernou prírodou, cyklisti bežne využívali, ale keďže neboli značené, často sa stávalo, že cyklisti zabúdli. Za podpory obce Rabčice a Gminy Lipnica Wielka sme vyznačili osem okruhov cyklotrás, ktoré vedú z dolnej Oravy, cez obec Rabčice až do Lipnice

Wielkiej v Poľsku. Smerovými tabuľami sme spolu vyznačili 250 km cyklotrás a osadili sme 21 cyklomap. Vyznačené cyklotrasy využívajú najmä obyvatelia oboch prihraničných regiónov, no tešia sa záujmu aj u ostatného obyvateľstva.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE V CENTREPOZORNOSTI

Pre rozvoj pohraničia v rámci programu boli veľmi významné investície do infraštruktúry v rámci ochrany životného prostredia (kanalizačné a vodovodné siete ako aj čistiarne odpadových vôd). Aktivity boli sústredené hlavne v regiónoch, kde sa zlievajú poľsko-slovenské hraničné rieky, čiže povodia Dunajca, Popradu a Oravskej priehrady. Tieto miesta sú dôležité pre pohraničie aj z hľadiska cestovného ruchu, sú bohaté na liečivé minerálne vody a rekreačné oblasti. Napríklad Oravská priehrada na Slovensku je známe turistické centrum v regióne, s obľubou navštevované aj turistami z Poľska, a zároveň je útočiskom migrujúceho vtáctva. Ďalej región Piwniczna Zdroj je územím Popradskej chránenej oblasti a oblasti Natura 2000. Koncentrácia jednotlivých investícií poukazuje, že z perspektívy regiónu výsledky realizovaných projektov budú oveľa viac viditeľné a merateľné. Poukazuje na to aj fakt, že problematika ochrany životného prostredia je orgánmi územnej samosprávy, ktoré sa nachádzajú v týchto oblastiach riešená komplexne.

O tom, aká dôležitá je otázka investície na ochranu životného prostredia, svedčí aj fakt, že v rámci Programu vznikol spoločný nástroj slúžiaci na výmenu informácií, analýzu a riadenie zdrojov povrchových a podzemných vôd, ktorý budú využívať orgány zaoberajúce sa vodným hospodárstvom na obidvoch stranách poľsko-slovenskej hranice (projekt Vypracovanie informačného systému PLUSK pre spoločné poľsko-slovenské hraničné vody pre potreby Rámcovej smernice o vode a povodňovej smernice).



- ⇒ 8 MODERNÝCH ČISTIARNI ODPADOVÝCH VÔD
- ⇒ 220 KM KANALIZAČNEJ A VODOVODNEJ SIETE
- ⇒ 12 MILIÓNOV SADENÍ STROMČEKOV
- ⇒ 25 CHRÁNENÝCH DRUHOV VTÁKOV
- ⇒ 6 MODERNÝCH HASIČSKÝCH VOZIDIEL



Výsledky projektov z oblasti infraštruktúry ochrany životného prostredia realizovaných v rámci Programu môžu byť vnímané z dvoch perspektív. Prvým je zachovanie a ochrana bohatého prírodného dedičstva. Berúc do úvahy koncentráciu aktivít, je možné očakávať dlhodobé pozitívne pôsobenie na stav životného prostredia. Ďalej z perspektívy miestnych obyvateľov, výsledky projektov zvyšujú štandardy každodenného života. Okrem toho, čistejšie prírodné prostredie podporuje rozvoj cestovného ruchu, hlavne agroturistiky, čo prispieva k rozvoju podnikateľskej činnosti v regióne.

„ZLEPŠENIE ČISTOTY RIEK REGIÓNU ORAVA – ČIERNA ORAVA, ORAVA, ORAVICA A ORAVSKÁ PRIEHRADA“ a „OCHRANA VÔD RIEKY ORAVY V OBLASTI NATURA 2000, PROSTREDNÍCTVOM BUDOVANIA KANALIZÁCIE V PODWILKU, CHYŽNOM A V TRSTENEJ“

VEDÚCI PARTNER:

Gmina Jablonka

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Mesto Trstená

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.11.2008 – 28.02.2011 i 01.01.2011 – 30.06.2014

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA**
2 359 066,17 euro a 2 497 831,01euro

Komplementárne projekty boli súčasťou rozsiahlych aktivít, ktorých úlohou bolo zabezpečiť regiónu Oravy čistejšie prírodné prostredie, ako aj umožniť jeho rozvoj pri súčasnom zachovaní zásad trvalo udržateľného rozvoja. Rovnako nie je zanedbateľná aj skutočnosť, že Czarna Orava ako jediná rieka z Poľska vteká do Oravskej priehrady na Slovensku, ktorá je hlavným turistickým strediskom v regióne, ako aj fakt, že vzhľadom na reliéf územia, povrchové vody z obce Jablonka takmer úplne stekajú na územie Slovenska. Výstavba kanalizácie a moderných čistiarní odpadových vôd na poľskej strane mali medzinárodný rozmer, keďže sa pričínili k zlepšeniu stavu prírodného prostredia na oboch stranách poľsko-slovenskej hranice. V rámci obidvoch projektov bolo vybudovaných spolu takmer 50 km dažďovej a splaškovej kanalizačnej siete na oboch stranách hranice. V Podwilku a Chyžnom na poľskej strane vznikli moderné čistiarne odpadových vôd. Sú úplne automatizované a vybavené moderným ovládaním, umožňujúcim sledovať každú fázu pracovného cyklu reaktora, správne fungovanie čerpadiel, hradidiel a iných zariadení.



Antoni Karlak

Starosta obce Jablonka

Program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007 – 2013 nám na Oravskom území v posledných rokoch umožnil vykonať veľa zmien. Realizácia mnohých projektov v rámci spolupráce s mestom Trstená zaručila Orave čisté životné prostredie, inovatívny rozvoj a rozhodne zvýšila úroveň a kvalitu života jej obyvateľov. Je potrebné dodať, že táto spolupráca umožňuje odstraňovať

stopy umelej bariéry deliacej Oravu (poľskú a slovenskú), ktorú predtým tvorila hranica, pretože sa musíme spoločne starať o tento región, ktorý tvorí neoddeliteľný celok z geografického, historického ale aj etnografického hľadiska.

„REVITALIZÁCIA BESKYDSKÝCH LESOV S CIEĽOM ZLEPŠENIA ICH SPOLOČENSKÝCH, EKOLOGICKÝCH A PROTIPOVODŇOVÝCH FUNKCIÍ NA ÚZEMÍ POĽSKO-SLOVENSKÉHO POHRANIČIA“

Horské lesy zohrávajú veľmi dôležitú úlohu. Práve ony chránia pôdu pred eróziou, zadržávajú obrovské množstvo vody, vďaka čomu spomaľujú jej odtok, zmierňujú záplavové vlny a pozitívne ovplyvňujú podnebie. Horské lesy sú domovom a miestom výskytu veľkého bohatstva flóry a fauny, v ktorom sa zachovalo mnoho zriedkavo vyskytujúcich sa rastlín a živočíchov (NATURA 2000). Hlavným cieľom partnerov projektu bolo omladenie beskydského lesného porastu a zmena jeho druhového zloženia tak, aby sa lesy pohraničia stali v budúcnosti viac imúnne voči pôsobeniu škodlivých činiteľov. Hlavnými aktivitami projektu boli založenie nového porastu, starostlivosť oň a ochrana pred negatívnymi vplyvmi zvierat. Les nepozná hranice, a z tohto dôvodu sa rozšírenie umierajúceho smrekového porastu muselo realizovať na oboch stranách hranice tak, aby pozitívne pôsobil na životné prostredie. Na oboch stranách hranice bolo celkovo vysadených viac ako tisícdeväťsto hektárov porastu, posadených bolo viac ako jedenásť miliónov nových stromov. Sú to predovšetkým jedľa a buk, čiže tie druhy stromov, ktoré v horskom lese dominovali a vytvárali beskydské horské lesy. Lesníci realizujúci projekt mysleli aj na tých, ktorí majú záľubu v horách a radi chodia do hory na výlet. V rámci projektu bol vytýčený nový cezhraničný chodník „Beskydský zelený chodník“, ktorý má celkovo viac ako tridsaťdva kilometrov a začína sa v poľskej dedine Rycerka Górna. Vedie cez rezerváciu „Śrubita“ a následne Przegibek, Wielką Rycerzowú, Świtkowu, prechádza na slovenskú stranu hranice do skanzenu Vychylovka a končí sa v regióne Starej Bystrice. Na trase „Beskydského zeleného chodníka“ boli umiestnené informačné a vzdelávacie tabule zobrazujúce život lesa a miesta na oddych.

VEDÚCI PARTNER:
Regionálne Riaditeľstvo Štátnych Lesov
v Katowiciach

PROJEKTOVÍ PARTNERI:
Lesy Slovenskej republiky Banská Bystrica;
Obec Stará Bystrica; Nadlešníctvo Jeleśnia;
Nadlešníctvo Ujsoty; Nadlešníctwo Wista

OBDOBIE REALIZÁCIE:
01.01.2009 – 31.12.2011

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**
4 085 719,99 euro



Maria Łabno

Koordinátor projektu

V rokoch 2009-2011 sme spoločne so slovenskými lesníkmi realizovali projekt „Revitalizácia beskydských lesov na poľsko – slovenskom pohraničí, s cieľom zlepšenia ich spoločenských, ekologických a protipovodňových funkcií“. Dnes príjemne spomínam na našu spoluprácu, aj keď začiatky boli veľmi ťažké. Stretnutia tímu, ktoré trvali do polnoci, koncepcia projektu meniaci sa zo stretnutia na stretnutie, jazyková bariéra – ťažkosti vo vzájomnom porozumení nás trochu odrádzali. Nemenil sa iba cieľ nášho projektu, čiže sanácia nízkeho výskytu smrečiny na oboch stranách hranice. Vzájomná mobilizácia, ako aj podporovanie sa, nás dovedlo k úspechu – náš projekt

získal finančný príspevok. Pracovné stretnutia boli príležitosťou na výmenu skúseností, poznávania prírodného a kultúrneho dedičstva našich partnerov, a taktiež vznikali medzi nami priateľské vzťahy. Vďaka realizácii projektu sme na oboch stranách hranice revitalizovali 1970 ha vymierajúcej smrečiny, čo sa pričínilo k zvýšeniu biodiverzity ako aj k zlepšeniu atraktivity týchto území. Táto revitalizácia umožnila prinavrátenie základných funkcií, aké spĺňa les na oboch stranách hranice, t.j. retenčná funkcia, ochranná funkcia vody a pôdy, rekreačná funkcia a vzdelávacia.

„OCHRANA OHROZENÝCH VTÁČÍCH DRUHOV ZÁPADNÝCH KARPÁT“

VEDÚCI PARTNER:

Slovenská ornitologická spoločnosť /BirdLife Slovensko

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Nadácia na podporu ekologických iniciatív

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.07.2009 – 30.09.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

618 848,10 euro

Projekt bol zameraný na zlepšenie biodiverzity prostredníctvom ochrany 25 vybraných, ohrozených druhov vtákov, uvedených predovšetkým v programe Natura 2000. Okolo objavených hniezd boli vytvorené ochranné zóny a nestabilné hniezda alebo hniezda v zlom stave boli opravené, čo sa pričíní o zníženie strát odchovaných mláďat v budúcnosti. Pre druhy, ktoré sú ohrozené nedostatočným množstvom priestorov na hniezdenie pri, boli nainštalované umelé hniezda. Bolo vykonané nielen počítanie vtákov v zime, ale aj krúžkovanie vtákov. Aby komunita začala lepšie vnímať prírodu a problémy súvisiace s jej ochranou, organizovali partneri projektu krúžky z ekologického vzdelávania s použitím špeciálne vydaných informačných materiálov. Boli vykonávané prednášky a výlety s dielňami z pozorovania vtákov, bola zorganizovaná letná ornitologická škola a školenia z rozpoznávania vtákov, a taktiež školenia pre dobrovoľníkov z oblasti ochrany prírody a pozorovania vtákov. Boli vydané nielen metodické publikácie (príručka tvorenia ochranných zón okolo hniezd, príručka krúžkovania vtákov), ale aj publikácie o vtácoch regiónu. Dôležitým cieľom projektu bolo informovanie o spôsoboch trvalo udržateľného používania oblastí Natura 2000 ako aj o spôsoboch obmedzovania negatívneho vplyvu rozvoja infraštruktúry na oblasti a druhy v okruhu siete Natura 2000.



Dušan Karaska

Koordinátor projektu

Mojou veľkou záľubou je ochrana prírody. Vďaka nej spolupracujem s mnohými ľuďmi na Slovensku i v zahraničí. Program poľsko - slovenskej spolupráce umožnil zúročiť dlhodobú spoluprácu s poľským partnerom. Projekt riešiaci ochranu vtáctva zameraný na chránené územia Európskej únie - Natura 2000 bol pre mňa prvou väčšou skúsenosťou s prípravou a riadením projektov Európskej únie. Je veľa vecí, ktoré projekt priniesol, nielen v regionálnom, prihraničnom,

ale aj celoštátnom meradle. Osobitne si cením vydanie metodických publikácií, doposiaľ prvých svojho druhu v oboch štátoch. Stali sa učebnicami ornitológie umožňujúce zdokonaľiť sa v poznávaní a ochrane vtáctva a stretli sa s obrovským záujmom verejnosti.

„MEDZINÁRODNÁ BIOSFÉRICKÁ REZERVÁCIA „VÝCHODNÉ KARPATY“ – NAŠE SPOLOČNÉ DEDIČSTVO“

Projekt mal širokej skupine odberateľov ukázať hodnoty Medzinárodnej biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“, vyhlásená UNESCO-m v roku 1992. Táto na svete prvá trojstranná rezervácia biosféry je jednou z najdôležitejších rezervácií veľkých zvierat, typických pre európske primárne stanovišťa. Práve tu žijú jelene lesné, zubry, medvede, vlci, rysy, divoké mačky a vydry. Takúto „perličku“ prírody je na jednej strane potrebné chrániť a na druhej strane šikovným spôsobom ukázať spoločnosti. V rámci mikroprojektu boli zrekonštruované múry a hrobová kaplnka, známa turistom ako „hrobka grófký“, ktorá dostala novú strechu, na cintoríne v Siankach boli zrealizované a vyznačené aj dve cezhraničné trasy v hraničnom pásme: Wielka Rawka – Kremenaros - Nová Sedlica a Wetlina - Rabia Skała - Runina s celkovou dĺžkou 20 km. Projekt priniesol prospech samotným zamestnancom Bieščadského národného parku a Národného parku „Poloniny“ zo Slovenska, ktorí mali možnosť zúčastniť sa na dvoch školeniach, ktoré boli venované ochrane lesných ekosystémov, ako aj výmene skúseností v rozsahu rozvoja a propagácie chránených oblastí. Zorganizované poľsko-slovenské semináre pre učiteľov, ktoré sa konali na území oboch národných parkov, boli zamerané na interpretáciu prírodných javov a procesov. Výstupom projektu bolo vydanie prezentácie obsahujúcej vyše 300 fotografií. Táto multimediálna prezentácia starostlivo vybraných fotografií, synchronizovaných s hudbou a zvukmi prírody, vtáhuje poslucháča do sveta fotografií odkrývajúcej tajomstvá karpatskej prírody a kultúrneho bohatstva.



Leopold Bekier

Riaditeľ Bieščadského
národného parku

Spoločne zrealizovaný s našim slovenským partnerom projekt „MRB Východné Karpaty – naše spoločné dedičstvo“ bol výbornou propagáciou poľsko-slovenského pohraničia. Vďaka výstavám, prezentácii, cezhraničným chodníkom a spoločným školeniam, seminárom a konferenciám sme získali priateľov a prekonalí sme mnohé bariéry. Projekt dopomohol veľkej propagácii medzinárodnej

biosférickej rezervácie „Východné Karpaty“ ako miesta s výnimočnou prírodou, fascinujúcou históriou a osobitnou atmosférou, akú vytvárajú miestni obyvatelia. Civilizáciou neskazené pastviny a rozľahlé lesy dávajú pocit slobody a nabádajú zamyslieť sa nad človekom – ako subjektom a zároveň ako súčasťou tejto taktiež bohatej prírody. Toto miesto treba navštíviť!

PRIJÍMATEĽ:

Bieszczadzki Park Narodowy

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Štátna ochrana prírody SR- Správa Národného
Parku Poloniny

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2013 -15.02.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

40 651,62 euro

„SPOLOČNE ZA POZNÁVANÍM VOĽNE ŽIJÚCICH ZVIERAT“

PRIJÍMATEĽ:

LESY Slovenskej republiky

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy
Państwowe Nadleśnictwo Piwniczna

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.02.2014 -30.06.2014

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**
36 660,50 euro

Cieľom mikroprojektu bolo zvyšovanie ekologického povedomia a poznatkov z humanitných vied pomocou využívania zaujímavých vzdelávacích foriem. V rámci mikroprojektu bolo vybudovaných 6 posedov na sledovanie zvierat, ktoré okrem iného zahŕňujú aj monitorovacie miesto a krmelce na kŕmenie zvierat. V rámci projektu boli zakúpené aj pozorovacie zariadenia – ďalekohľady, fotografické pasce a ďalekohľady s nočným videním. V deň slávnostného otvorenia investície, pozvali lesníci do lesa 200 detí spolu s učiteľmi z detského domova vo Svidníku, zo základných škôl vz Maľcove, Lenartova a Lukova ako aj študentov a žiakov z Piwnicznej-Zdroj. Prínosom mikroprojektu, vďaka vzniku nových objektov, je zvyšovanie záujmu o poznávací cestovný ruch a cestovný ruch ako taký na tomto území.



Ing. Dušan Timko

Riaditeľ prešovského
závodu Lesov Slovenskej republiky

Naša každodenná lesnícka práca je taká, že ju často dokážu oceniť až ľudia, ktorí prídu po nás. Som presvedčený, že každé jedno euro, ktoré investujeme do našich detí sa nám v budúcnosti niekoľkonásobne vráti. Ako lesníci sa o slovenské lesy staráme už viac ako 200 rokov. Myslím, že vyzerajú dobre a že sa nemáme za čo hanbiť. Viac ako polovica z nich už bola zaradená do rôznych chránených území. Deťom

chceme touto cestou povedať, čo vlastne robíme, že nie sme len nejakí poľovníci, ale že sa staráme o les, aby tam ten strom rástol a aby človek okrem dreva aj niečo mal, spoznával a chránil ho. Takže keď sem deti prídu a niečo im ukážeme, verím, že to pre nich bude zážitok na celý život.

TURISTIKA V RÔZNYCH OBLASTIACH

Oblasť poľsko-slovenského pohraničia sa vyznačuje výskytom cenných prírodných a kultúrnych oblastí, s veľmi veľkým turistickým potenciálom. Kultúrna a prírodná atraktivita je jednou z najsilnejších stránok pohraničia, keďže reflektuje na rôzne potreby rekreačnej a aktívnej turistiky, alebo tzv. eko-turistiky. Pre jedných sú atrakciou rekreačné chodníky pre chodcov, cyklistov, kone, milovníkov nordic walkingu, a dokonca pre bežecké lyžovanie, pre iných tvoria atrakcie architektonické pamiatky, kultúrne akcie, alebo neobvyklé prírodné bohatstvo.

Veľa aktivít v zrealizovaných projektoch bolo zameraných na vytváranie nových produktov oblasti aktívnej turistiky a kultúry. Vznikli nové turistické atrakcie ako vyhliadkové veže, lanové parky, turistické chodníky, ako aj náučné chodníky a internetové portály, ktoré ponúkajú balíček dôležitých informácií tým, ktorí chcú navštíviť poľsko-slovenské pohraničie.



- 250 NOVÝCH TURISTICKÝCH PRODUKTOV
- 1700 KM VYTÝČENÝCH/VYZNAČENÝCH REKREAČNÝCH TRÁS
- PRVÁ TRASA SVOJHO DRUHU V POĽSKU LYŽIARSKA PRE SLABOVIDIACICH A NEVIDIACICH
- 4 VYHLIADKOVÉ VEŽE

- INTERNETOVÉ PORTÁLY - PREHĽAD TURISTICKÝCH POZNATKOV O REGIÓNE
- NIEKOĽKO DESIATOK TURISTICKÝCH SPRIEVODCOV, MÁP A INÝCH TURISTICKÝCH PUBLIKÁCIÍ
- 3 MINISKANZENY

„KARPATSKÉ NEBO – ROZVOJ PRODUKTOV CESTOVNÉHO RUCHU ZALOŽENÝCH NA ASTRONÓMII V REGIÓNE POĽSKO-SLOVENSKÉHO POHRANIČIA“

VEDÚCI PARTNER:

Vihorlatská Hvezdáreň v Humennom

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Nieinvestičný fond Teleskop; Gymnazium Snina; Východokarpatské združenie cestovného ruchu; Podduklianske osvetové stredisko vo Svidniku; Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Andersa w Lesku; Powiat Jasielski; Podkarpacka Izba Gospodarcza w Krośnie; Gmina Wiśniowa

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.09.2009-31.05.2012

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA: 986 516,02 euro



RNDr. Igor Kudzej,
CSc., Riaditeľ

Vihorlatskej hvezdárne v Humennom

Pred začatím projektu „Karpatské nebo“ čelil vedúci partner mnohým výzvam. Ako sa vysporiadame s organizáciou v tak veľkom projekte s deviatimi partnermi? Ako sa nám podarí zabezpečiť priebežné financovanie projektu? A nakoniec, ako sa dokážeme vyrovnáť s kultúrnymi rozdielmi medzi partnermi? Musím priznať, že naše obavy boli zbytočné, vďaka vzájomnému pochopeniu a tolerancii partnerov sme prekonalí rôzne problémy a ťažkosti, ktoré vznikali pri implementácii projektu. Projekt priniesol výhody

všetkým partnerom, miestnym komunitám, regiónom a krajom. Dôležitý prínos projektu je v oblasti investícií (nová budova planetária, sady pozorovacej techniky, rekonštrukcia infraštruktúry), ale z môjho pohľadu hlavným prínosom projektu „Karpatské nebo“ je hlavne rozmer ľudský. Partneri vďaka intenzívnej práci na projekte získali nové skúsenosti a zručnosti súvisiace s realizáciou projektov. Vstúpili do nových priateľstiev a spoznali krajinu svojho suseda pod spoločným Karpatským nebom..

Cieľom projektu bol rozvoj turistiky v poľsko-slovenskom regióne pohraničia, predovšetkým v jeho stredovýchodnej časti. Zameriaval sa na tvorbu a propagáciu nových turistických produktov súvisiacich so špecializovanou turistikou (šetrnou pre životné prostredie), akou je turistika spojená s astronómiou, pozorovaním prírody a tvorbou turistickej a astronomickej infraštruktúry podporujúcej tieto produkty. Investície projektu zahŕňali stavbu planetária pri Astronomickom observatóriu na Kolonickom sedle na Slovensku, prestavbu podkrovia budovy Všeobecnovzdelávacieho gymnázia v Lesku na didaktické školské astronómické observatórium a nákup šiestich súprav špecializovaného zariadenia na pozorovanie oblohy vo dne a v noci pre partnerov projektu. Propagácii napomáhal aj Park tmavej oblohy (oblohy neznečistenej svetlom, na ktorej je vidno viac hviezd ako napr. v meste), ktorý vznikol v rámci projektu v decembri 2010 ako prvý na Slovensku a dvadsiaty v Európe. Park tmavej oblohy je svojším turistickým produktom, ktorý propaguje takzvanú ekologickú turistiku. Uznania sa dočkal aj zo strany Medzinárodnej astronomickej únie, ktorá vytvorenie Parku tmavej oblohy nad Poloninami (zároveň sa to týka aj observatória na Kolonickom sedle), ocenila tým, že asteroid 22469 nazvala „POLONINY“. Nepochybným úspechom projektu je rozširovanie astronómie medzi obyčajnými ľuďmi – priblíženie im takých objektov ako sú hviezdy, galaxie, hmlovina a planéty – okrem iného organizovanie vzdelávacích astronomických kurzov pre školy a skupiny, ukážky tmavej oblohy a pozorovanie Slnka pre všetkých nadšencov a astrofyzické semináre.

„POĽSKO-SLOVENSKE CENTRUM KONSKEJ TURISTIKY“

Partneri projektu si stanovili za cieľ zlepšenie turistickej atraktivity územia Karpatského pohoria pomocou vytvorenia Poľsko-slovenského centra jazdeckej turistiky v Odrzechovej, ako aj rozšírenie turistickej infraštruktúry. V rámci projektu bolo vytýčených vyše 200 km trás pre kone po oboch stranách poľsko-slovenskej hranice. Okrem toho sa konali poľsko-slovenské školenia, ktoré pripravovali ľudí na jazdu na koni a školenia inštruktorov konskej jazdy. Organizované spoločné stretnutia slúžili k popularizácii jazdeckej turistiky, a nadväzovaniu medziľudských vzťahov. V rámci projektu bola pripravená aj infraštruktúra v podobe ubytovacích zariadení a školiaceho strediska. V Odrzechovej bola vybudovaná konská jazdiareň zabezpečujúca možnosť organizovať kurzy a školenia počas celého roka.



VEDÚCI PARTNER:
Výskumný Ústav Zootechniky - Štátny Výskumný Ústav Odrzechowa

PROJEKTOVÍ PARTNERI:
Obec Nižná Sińnica, Nadleśnictwo Rymanów, Stowarzyszenie Hodowców i Mitośników Konika Polskiego, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Wisłoka”, Obec Zarszyn, Obec Oľka, Obec Viřazovce, Občanské zdruzenie ANDY

OBDOBIE REALIZÁCIE:
01.07.2013-31.12.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA: :
522 259,97 euro



Władysław Brejta

Predseďa Výskumného ústavu zootechniky - Štátny výskumný ústav Odrzechowa

Jazdecká turistika je forma aktívneho oddychu, ktorá vďaka realizácii projektu „Poľsko - Slovenské centrum jazdeckej turistiky“ bude jednou z lepšie prosperujúcich oblastí turistiky v Podkarpatskom regióne. 18 mesiacov realizácie projektu nie je ľahký chliebík. Ťažká práca, stohy papierov a mnohé kontroly neuhasili naše nadšenie, entuziazmus a nádej akou živíme jazdeckú turistiku. Dnes Vám dávame

k dispozícii modernú jazdeckú infraštruktúru a dobre vyznačené jazdecké trasy. Myslím si, že aj napriek neľahkej ceste bol cieľ dosiahnutý a jazdecká turistika bude vizitkou našej „Malej vlasti“. Dúfame, že náš projekt bude úspešne zvyšovať rozvoj jazdeckva v poľsko-slovenskom pohraničí.

„KARPATSKÁ MAPA MOŽNOSTÍ – SPOLOČNÁ PROPAGÁCIA TURISTICKEJ, PRÍRODNEJ A KULTÚRNEJ ATRAKTIVITY MALOPOĽSKO-PREŠOVSKÉHO POHRANIČIA“

VEDÚCI PARTNER:

Malopoľské kultúrne centrum Sokol
v Nowym Sączu

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Prešovský Samosprávny Kraj

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.09.2009-30.04.2013

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:
566 405,36 euro

Hlavným cieľom projektu bolo posilnenie turistickej atraktivity a propagácia regiónu malopoľsko-prešovského pohraničia. Z tohto dôvodu bol vytvorený informačno-propagačný systém vo forme portálu s názvom „Karpatská mapa možností“. Turistická ponuka nachádzajúca sa na portáli zohľadňuje rôzne druhy turistiky: aktívnu, dovolenkovú, zdravotnú a jej rôzne aspekty: krajinu, umenie a remeslo, ohrozené povolania, históriu alebo regionálnu kuchyňu. Je teda možné nájsť opisy takých chodníkov ako je chodník najstarších stromov, chodník Extrémnych Karpát, chodník rybolovu, chodník významných žien, chodník vojenských cintorínov, chodník stredovekých hradov, pastiersky hudobný chodník alebo chodník Karpaty s chuťou a trúnkom. Najzaujímavejšie body na chodníku sú podrobne opísané a vo väčšine prípadov ilustrované fotografiami. Portál „Karpatská mapa možností“ <http://www.karpackamapaprzygody.pl> dostupný v poľskom, slovenskom a anglickom jazyku má širokú databázu údajov, v ktorej je na základe použitia príslušných kritérií vyhľadávania možné nájsť informácie potrebné pre turistov (napr. lokalizáciu gastronomických bodov, ubytovacie zariadenia, turistické centrá, pamiatky, skanzeny, vyhladkové miesta, miesta náboženského kultu a mnoho iných). Zároveň boli uskutočnené aj prieskumy turistickeho ruchu v regióne, a taktiež okrem iného vznikla koncepcia cyklistických trás na poľsko-slovenskom pohraničí, ktorá obsahuje inventarizáciu existujúcich trás na oboch stranách hranice a odporúčania týkajúce sa ich spojenia. V rámci projektu boli vydané aj turistické publikácie týkajúce sa atrakcií nachádzajúcich sa v pohraničí, ako aj cyklistických trás, či komiksov týkajúcich sa pohraničia pripravených v elektronickej forme.



Matgorzata Broda

Riaditeľka Instytut
Europa Karpat

Projekt propaguje neobvyklé zákutie planéty, kde pohorie Karpát pretína Európu a oslňuje pritom krásnou krajinou, bohatou prírodou a farebnou rozmanitosťou kultúry. „Karpatská mapa dobrodružstva“ vznikla, aby splnila sny o rozvoji kreatívnej turistiky v Karpatoch. Inštitút Európa Karpát v Nowom Sączu uznal, že nadišiel čas začať propagovať „karpatskú oblasť“ v kontexte prírodnej atraktivity materiálneho a duchovného kultúrneho dedičstva. Aby sa pravda a legendy o krásach karpatských zákutí dostali aj do najvzdialenejších kútov sveta, využívame najnovšie a dostupné technológie. Na takomto princípe sa zakladá spoločný projekt Malopoľska a Prešovského kraja – „Karpatská mapa dobrodružstva“.

Výsledkom projektu a zdrojom poznatkov o rôznych atrakciách, ktoré ponúka malopoľské a prešovské pohraničie, je portál v troch jazykových verziách (poľ., slov., ang.). Nájdete tu 200 cezhraničných trás – príbehy opisujúce bohatstvo, zvyky, zaujímavosti a „chúťky“ z oblasti cestovného ruchu, prírody, krajiny, kultúry, histórie, literatúry a pod. Turista môže Karpatskú mapu dobrodružstva využívať ako nástroj na plánovanie vlastných ciest. Dúfame, že náš portál bude nápomocný pri objavovaní krásy poľských a slovenských Karpát. Navštívte www.karpatskamapa.sk !

„MUZIKA POD TATRAMI“

Cieľom projektu bolo skvalitnenie turistických možností poľsko-slovenského pohraničia prostredníctvom propagácie kultúrnej turistiky. V rámci projektu boli zrealizované dve investície, uskutočnené mnohé kultúrne aktivity, a taktiež bola spustená široká mediálna kampaň. V rámci investície bola zmodernizovaná pamiatková vila Atma v Zakopanom, ktorá je sídlom Múzea Karola Szymanowského. Okrem iného bolo nainštalované vonkajšie osvetlenie, vstup do múzea bol prispôsobený pre hendikepované osoby a zeleň okolo Atmy bola navrhnutá tak, ako pôvodne existovala počas života skladateľa. Vo vnútri boli nainštalované multimediálne systémy predstavujúce okrem iného životopis Szymanowského, ako aj biografické a hudobné filmy. Na slovenskej strane, na úpätí Oravského hradu, bolo postavené turistické centrum, v ktorom môžu návštevníci počkať na vstup do hradu. V centre sa nachádza knižnica a multimediálna dotyková tabuľa, vďaka ktorej je možné získať informácie nielen o zbierkach hradu, ale aj o iných turistických atrakciách v regióne. V rámci mäkkých aktivít bolo v projekte zorganizovaných niekoľko koncertov poľskej a slovenskej hudby inšpirovanej Tatrami, hudobné a výtvarné workshopy pre deti a mládež, a taktiež bola vypracovaná hra v teréne „Chodníkom zakopanskej bohémy začiatku XX. storočia“, ktorú si môže každý návštevník samostatne zahrať.

VEDÚCI PARTNER:
Národné múzeum v Krakove

PROJEKTOVÝ PARTNER:
Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava

OBDOBIE REALIZÁCIE:
01.03.2011-30.09.2013

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**
997 924,37 euro



Małgorzata Janicka-Stysz

Kurátor pre programové
záležitosti Vily Atma

Po znovuoživení dýcha opäť zakopianska „Atma“ životom a pravidelne sa rozoznieva hudbou. Organizujú sa v nej stretnutia s tvorcami kultúry, uskutočňujú sa prednášky na tému všeobecnej kultúry a rôzne výstavy. Popredným motívom naplánovaných akcií v roku 2015 sú: hudba Szymanowského interpretovaná po novom, maliarstvo a myšlienky Witkaceho ako aj poézia Kazimierza Przerwy-Tetmajera s tatranskými motívmi. Pri vytváraní programu sa objavila aj myšlienka stretnutia a dialógu umení: hudby, obrazov a poetického slova. Naplánované prehliadky obrazov

majú ukázať spätosť medzi umením a vnímaním – hlavne mladých prijímateľov a schopnosť kontextuálneho prežívania, interpretovania a chápania javov v umení. Vstup na koncerty, prednášky a stretnutia je zadarmo, čo umožňuje lepšiu dostupnosť plánovaných umeleckých podujatí a môže vyvolať veľkú odozvu aj medzi mladou generáciou prijímateľov. Rovnako „Atma“ plní kultúrno-tvorné a vzdelávaco-estetické poslanie v propagácii mesta Zakopane ako aj celého regiónu.

„BIEŠČADY, OBLOHA A HVIEZDY. NOVÉ PRODUKTY PRÍRODNEJ TURISTIKY V OBCI LUTOWISKA“

PRIJÍMATEĽ:

Obec Lutowiska

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Obec Stakčín; Vihorlatská hviezdáreň v Humennom

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2013 - 28.02.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

43 583,56 euro

Projekt bol zameraný na využitie potenciálu v astronomickej a ekologickej turistike Bieščad pomocou vytvorenia informačného centra Parku hviezdnej oblohy v Stuposianach, vrátane vybudovania infraštruktúry spojenej s astronómiou. Vzniknuté Centrum (CI PGN „Bieszczady“) bolo vybavené zariadením na ekologické a astronomické vzdelávanie, z toho bolo 5 súprav teleskopov a jedno multimediálne vybavenie. Vytvorili sa 3 pozorovacie plošiny, 3 meracie stanice slúžiace na skúmanie stavu tmavej oblohy ako aj slnečné hodiny (3 maľované a 2 stojace). Konali sa aj mnohé prehliadky a astronomické tábory (ako napr. „study tour“), na ktorých boli pod dohľadom odborníkov z oblasti astronómie sledované známe objekty na oblohe. Uskutočnená projektová konferencia mala za úlohu zhrnúť prvý rok pôsobenia Parku hviezdnej oblohy „Bieščady“ a iniciovať diskusiu na tému budúcnosti projektu. Okrem toho počas stretnutia prednášalo o astronómii 7 odborníkov z danej oblasti. Vďaka dosiahnutým výsledkom projektu bola vypracovaná koncepcia dvoch turistických produktov t.j. astronomických prehliadok a návštev v CI PGN „Bieščady“ v Stuposianach. Poukázalo sa aj na skutočnosť, že tmavá obloha je výborný, ale veľmi málo využívaný „miestny produkt“, ktorý je vhodný na zaradenie do bežnej turistickej ponuky regiónu. Park je vrcholom týchto aktivít a využíva skúsenosti slovenských partnerov, ktorí rok predtým založili Park tmavej oblohy Poloniny na Slovensku. Cieľom je v budúcnosti vytvoriť najväčšiu oblasť ochrany tmavej oblohy v Európe, ktorá bude zahŕňať celú medzinárodnú biosférickú rezerváciu „Východné Karpaty“.



Krzysztof Mróz

Starosta obce Lutowiska

Bieščady sú jedným z posledných miest v Európe, kde sa vyskytuje skutočne tmavá obloha, úplne bez znečistenia umelým svetlom. Realizujúc náš projekt sme sa rozhodli tento fakt využiť na propagačné a vzdelávacie ciele, ako aj na rozvoj vyváženej turistiky na území poľsko-slovenského pohraničia. Využívajúc skúsenosti slovenských susedov sme založili Park hviezdnej oblohy „Bieščady“, ktorého iniciatívou je propagácia novej formy turizmu ako je

astroturistika, rozvíjanie záujmu o kultúrne dedičstvo spojené s astronómiou a ochranu tejto časti Poľska pred nadmerným množstvom zbytočného umelého svetla. Tešíme sa, že žijeme pod tak veľkou hviezdnu oblohou v Európe a srdečne Vás všetkých pozývame na poznávanie jej krásy spolu s nami.

„PO STOPÁCH OLYMPIONIKOV“

V zmysle tradičného príslovia „v zdravom tele zdravý duch“ mesto Nový Targ v spolupráci s obcou Závažná Poruba zrealizovali mikroprojekt, ktorého hlavným cieľom bola propagácia športu a rekreácie na poľsko-slovenskom pohraničí. V rámci mikroprojektu bolo vytýčených a označených 11 kilometrov bežkárскеj trasy z Obidowej na Turbacz, na ktorej bola vybudovaná malá architektúra. Túto trasu počas svojich tréningov mnohokrát prechádzala poľská olympijská majsterka Justyna Kowalczyk. V rámci mikroprojektu bola zakúpená lyžiarska výbava (50 kompletov), konali sa tréningy a bol uskutočnený poľsko-slovenský športový tábor. Tieto aktivity mali za cieľ pritiahnúť deti a mládež z dedinských, ale aj mestských oblastí poľsko-slovenského pohraničia. Realizácia projektu mala integračný vplyv na účastníkov, stala sa pre nich bohatým zdrojom športových skúseností, posilňujúc tak poľsko-slovenské priateľstvá. Zámer vyššie uvedeného projektu podporili listom aj olympionici Justyna Kowalczyk a Igor Batory.

PRIJÍMATEĽ:

Obec Nowy Targ

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Klub sportowy „Obidowiec Obidowa“; Obec Závažná Poruba

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.04.2013 – 31.03.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

39 348,18 euro



Dawid Szeliga

Koordinátor projektu

Projekt „Po stopách olympionikov“, na realizácii ktorého sa zúčastnili mladí ľudia z Poľska a Slovenska, bol veľmi dôležitou a novátorskou udalosťou tak v obci Nowy Targ ako aj v slovenskej obci Závažná Poruba. Novovytvorená, dobre udržiavaná bežkárскеj trasa z Obidowej na Turbacz vzbudzuje veľký záujem nielen obyvateľov nášho okolia, ale aj milovníkov bežkárскеj lyžovania z rôznych regiónov Poľska. Zvýšenie atraktivity nášho okolia je viditeľné napr. vo zvýšenej potrebe parkovacích miest (dve existujúce nestačia).

Vďaka tomuto projektu niekoľko osôb chytilo „bacil“ bežkárскеj lyžovania a rozhodlo sa ísť po stopách Justyny Kowalczyk, pokračujúc vo vzdelávaní v Škole športového majstrovstva v Zakopanem, ktorej absolventkou je aj spomínaná olympionička. Prínosom projektu je aj novovznikajúca športová trieda v škole v Klikuszovej s odborom bežkárскеj lyžovania.

“BTIS – BABIAHORSKÝ TURISTICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM”

PRIJÍMATEĽ:

Združenie Babia Hora

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Okres suski

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2013- 31.10.2013

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**

45 606,75 euro

Projekt „BTIS – Babiahorský informačný systém“ je prvý komplexný projekt, ktorého cieľom je podporovať rozvoj cestovného ruchu a zlepšiť vedomosti o Babej hore. Vďaka svojej geografickej polohe, prírodnými unikátmi a kultúrnym bohatstvom je turistami a návštevníkmi čoraz viac vyhľadávaným miestom. Mikroprojekt bol výsledkom spoločnej iniciatívy obcí nachádzajúcich sa v okolí Babej hory. Hlavným krokom bolo otvorenie informačných kioskov na území 8 obcí a vytvorenie „BTIS – Babiohorského turistického informačného sprievodcu“ ako aj internetovej aplikácie dostupnej prostredníctvom informačných kioskov. Aplikácia obsahuje informácie o turistických zaujímavostiach regiónu, kultúrnych udalostiach, odkazoch na internetové stránky jednotlivých obcí, ako aj multimediálne prezentácie rôznych zaujímavostí a noviniek z regiónu. Obyvatelia alebo návštevníci môžu nájsť „všetko pod jednou strechou“. Realizácia projektu bola reakciou na problém nízkej úrovne informovanosti turistov a obyvateľov regiónu ohľadom atrakcií nachádzajúcich sa v obciach sústredených v regióne Babia Hora.



Ing. Michal Strnál

člen združenia
Babia hora

Realizácia mikroprojektu priniesla výsledky pre región pod Babiou horou na oboch stranách slovensko-poľských hraníc v podobe zlepšenia informovanosti a vzájomnej propagácie nielen pre samotných obyvateľov, ale predovšetkým pre jeho návštevníkov. Propagačné videofilmy a turistické mapy so zaujímavosťami Združenia Babia hora využívajú obce na svoju propagáciu a návštevníci regiónu na spoznávanie turisticky zaujímavých miest. Osem

informačných KIOSKOV nachádzajúcich sa v obciach Oravská Polhora, Rabča, Sihelné, Rabčice, Zubrohlava, Bobrov, Klin a Oravská Jasenica s funkčným informačným portálom, ktorý je vzájomne prepojený s informačným portálom poľského partnera Powiat Suski, poskytuje komplexné informácie návštevníkom regiónu pod Babiou horou.

NÁVRAT KU KOREŇOM – PAMÄTÁME NA HISTÓRIU A KULTÚRU REGIÓNU

Poľsko-slovenské pohraničie sa vyznačuje výnimočným bohatstvom kultúrneho dedičstva, ktoré počas mnohých storočí spolitvorili Poliaci, Slováci, Maďari, Nemci, Rusíni, Židia a Rómovia, obývajúci územia na úpäť Tatier. Stopy týchto piatich kultúr pretrvali v architektonických a umeleckých pamiatkach, v bohatých zvykoch, folklóre, remese, v hudbe, v jazyku a takisto v regionálnej gastronómii. V mnohých obciach sa zachovali prvky tradičnej ľudovej kultúry a umenia, ako napríklad obrady a zvyky, čipkárstvo, maľovanie na skle, rezbárstvo alebo umelecké kováčstvo. Ku kultúrnym hodnotám oblastí, ktoré program podporuje, treba zaradiť aj pamiatky sakrálnej architektúry, komplexy kaštieľov, parky, archeologické náleziská a múzeá. Projekty z oblasti kultúrneho dedičstva boli realizované po celom programovom území, aj keď v rôznych regiónoch bol kladený dôraz na rôzne aspekty. Na niektorých miestach pohraničia prevládali činnosti a aktivity majúce za cieľ záchranu zničených objektov kultúrneho dedičstva a často prispôbenie ich novej úlohe, v iných bol kladený dôraz na prípravu infraštruktúry pre aktivity propagujúce kultúrne dedičstvo pohraničia.



47 REKONŠTRUOVANÝCH
HISTORICKÝCH OBJEKTOV



44 MODERNIZOVANÝCH/NOVÝCH BUDOV/
KULTÚRNYCH INŠTITÚCIÍ



STOVKY RÔZNYCH KULTÚRNYCH PODUJATÍ
(HODY, VÝSTAVY, KONCERTY)



400 RÔZNYCH PUBLIKÁCIÍ
(ALBUMOV, TÉMATICKÝCH SPRACOVANÍ,
SPRIEVODCOV, KULINÁRSKÝCH KNÍH, SPEVNÍKOV)



Medzi zrealizovanými projektmi boli aj také, ktoré boli zamerané na zvyšovanie poznatkov z oblasti historickej a kultúrnej identity na vlastnej i druhej strane hranice, ako aj projekty venujúce sa zachovaniu histórie regiónu pre ďalšie generácie, napr. pomocou digitalizácie starých fotografií a ich sprístupňovania v internetovej galérii (www.album.nowytarg.pl)

„STRETNUTIE SIEDMICH KULTÚR POĽSKO-SLOVENSKÉHO POHRANIČIA „OD LADISLAVA MEDŇANSKÉHO PO JANA KANTY PAWLUŚKIEWICZA

VEDÚCI PARTNER:

Združenie Euroregión „Tatry“

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Združenie Región „Tatry“, Muzeum v Kežmarku;
Powiatowe Centrum Kultury w Nowym Targu

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.01.2009 – 28.02.2011

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:
328 151,09 euro

Cieľom projektu bola ochrana a publicita jedinečného kultúrneho dedičstva poľsko-slovenského pohraničia. V rámci projektu sa uskutočeli rôzne kultúrne podujatia ako výstava „Najstaršie zobrazenia Tatier na rytinách, litografiách a mapách“, „Festival rusínskej kultúry slovensko-poľského pohraničia“, vedecká konferencia „Ikonografia Tatier“ alebo festival v Nowom Targu, počas ktorého sa konali vystúpenia súborov predstavujúcich rusínsku, slovenskú, židovskú, rómsku, maďarskú a nemeckú kultúru, ako aj prezentácie ľudového umenia a ochutnávky regionálnych jedál siedmich kultúr poľsko-slovenského pohraničia. Investičná činnosť v rámci projektu zahŕňala rozvoj kultúrnej infraštruktúry v múzeu v Kežmarku, vďaka ktorej bolo zrenovované nádvorie mestského hradu v Kežmarku, jediného kompletne zachovaného hradu na Spiši. Vybudovala sa tiež stála scéna, hľadisko a sedem štylizovaných remeselných stánkov, ktoré budú okrem iného slúžiť na prezentáciu tradičných remesiel alebo kuchyne poľsko-slovenského pohraničia. Pridanou hodnotou projektu, vďaka ktorej sa kultúrne bohatstvo pohraničia rozširuje vo väčšom rozsahu, sú početné publikácie, ako albumy „Najstaršie zobrazenia Tatier“ a „Pamiatky siedmich kultúr“ alebo konferenčný zborník „Ikonografia Tatier“, venovaný hraničnému horskému pásmu, ktoré už nerozdeľuje, ale Poľsko a Slovensko spája. Naše publikácie boli tiež sprístupnené viac ako 200 inštitúciám na poľskej a slovenskej strane hranice, vrátane knižníc.



Antoni Nowak

Riaditeľ Kancelárie
združenia Euroregión „Tatry“

Podhale, Spiš, Orava a Liptov sú historicko-kultúrne regióny ležiace okolo Tatier. Stáročia tu prenikali vplyvy mnohých národov a kultúr: poľskej, slovenskej, maďarskej, nemeckej, židovskej, rusínskej a rómskej. Dnes už na tomto mieste nenájdete Maďarov, ale ostali po nich maďarské paláce a kaštiele. Odišli aj nemeckí Sasi, ale s úžasom pozeráme na zaujímavú architektúru Kežmarku s unikátnym dreveným kostolom, budovou lýcea a mestskými domami. Szaja Ajzensztock už nevyberá mýto na novátorskej hranici, ale zachovali sa krásne povesti

o židovských susedoch, cintorín a synagógy. Zachovalo sa aj bohaté dedičstvo goralskej ľudovej kultúry v nárečí, tradíciách a stavebníctve. S obdivom sa pozeráme na Slovákov, ktorí stáročia pestovali jazyk a kultúru a v roku 1993 získali nezávislosť. Pamätajte aj na Rusínov a Rómov, ktorí si zachovali svoju kultúrnu samostatnosť. Stmievajú sa na nádvorí kežmarského zámku. Počúvame koncert hudby Jana Kantego Pawluśkiewicza inšpirovanej siedmimi kultúrami...

„ZÁCHRANA DREVENÝCH CHRÁMOV NA DREVEJ CESTE“

Projekt bol súčasťou širšej priestorovej koncepcie pamiatkových drevených chrámov na poľsko-slovenskom pohraničí. Cieľom projektu bola zároveň záchrana sakrálnych pamiatok a zvýšenie ich atraktivity. Do projektu bolo zahrnutých šesťnásť chrámov – osem na slovenskej strane a osem na poľskej strane hranice. V tých, pri ktorých si to stav najviac vyžadoval, bol zreštaurovaný exteriér (výmena poškodených šindľov, výmena časti zrubovej konštrukcie, nové debnenie), ale aj interiér (výmena podláh, reštaurovanie pamiatkových ikonostasov ako aj stropných a nástenných malieb). Vybrané kostoly boli vybavené bezpečnostným systémom. Všetky objekty zahrnuté do projektu boli dodatočne vybavené pamiatkovými pečiatkami a audiosprevodcami opisujúcimi dejiny daného kostola a jeho pamiatky. V rámci projektu boli vydané aj farebné brožúry o každom z kostolov, a taktiež maľovaná mapa s lokalizáciou drevených kostolov na celom poľsko-slovenskom pohraničí. Táto mapa predstavuje aj integrálnu časť pamiatkových tabúl' nachádzajúcich sa pred každým z kostolov a plní informačnú a vzdelávaciu úlohu. V rámci projektu sa zorganizovali aj dve stretnutia s tvorivými dielňami, počas ktorých boli predstavené problémy súvisiace s ochranou pamiatkových kostolov, spôsobom práce na drevených objektoch (praktické rady) a s formami prezentácie drevených sakrálnych pamiatok.

VEDÚCI PARTNER:

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Gréckokatolícka cirkev, farnosť Bardejov;
Gréckokatolícka cirkev, farnosť Hunkovce;
Gréckokatolícka cirkev, farnosť Kružľov;
Gréckokatolícka cirkev, farnosť Lukov;
Gréckokatolícka cirkev, farnosť Kapišová;
Fundácia metropolity Andrzeja Szeptyckiego;
Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Łosie; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Nowica; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Przystop; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Śnietnica; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Uście Gorlickie; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego w Gładyszowie; Parafia katolícka obrządku grekokatolíckiego Piętna

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2010 – 29.02.2012

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

419 852,67 euro



o. Mgr. Daniel Dzurovčín

synkel pre ekonomiku
Gréckokatolícke
arcibiskupstvo Prešov

Drevené chrámy patria medzi obdivuhodné duchovné a kultúrne bohatstvo regiónu, sú jedinečné svojou krásou a skromnosťou. Realizáciou projektu sme nadviazali nové partnerstvá a spoznali nové možnosti spolupráce pri zachovaní a propagácii spoločného dedičstva. Aj pre mňa osobne bol tento projekt príležitosťou na získanie bohatých skúseností a stal sa základom aj pre ďalšie úspešné projekty. Realizácia

projektu bola aj určitou formou povzbudenia pre miestne komunity. Domáci veriaci si nepostavili nový murovaný chrám, ale starajú sa o ten svoj – drevený. Ich obetavosť spolu s možnosťami tohto operačného programu pomohli k tomu, že aj dnes dreveným chrámom nechýba nič z ich krásy a posvätnej atmosféry.

„STARY SĄCZ A LEVOČA – KARPATSKÉ MESTEČKÁ S ATMOSFÉROU. NOVÁTORSKY, CEZHRAŇIČNÝ PRODUKT KULTÚRNEJ TURISTIKY“

VEDÚCI PARTNER:

Obec Stary Sącz

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Mesto Levoča, Fundacja Rozwoju Ziemi Górskich

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.08.2009-31.12.2011

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

354 269,75 euro

Projekt bol príkladom cezhraničnej spolupráce, ktorej hlavným spoločným cieľom je vytvorenie zaujímavej turistickej ponuky pre poľsko-slovenský región pohraničia. V rámci investičnej časti projektu v Starom Sączy, boli na námestí obnovené štýlové tabule – kované, vyrezávané a maľované, nadväzujúce na staré tradície. Zdôrazňujú špecifickú, živú tradíciu mestečka a pomáhajú dotvárať jeho neopakovateľnú atmosféru. Na slovenskej strane, v rozprávkovej Levoči, bolo zjednotené označenie ulíc, boli nainštalované dopravné značky, ako aj informačné tabule, ktoré boli postavené pri každom zo štyroch hlavných vstupov do centra mesta. Okrem toho bola v rámci projektu spustená široká mediálna kampaň predstavujúca obidve mestá ako turistickú atrakciu. Bola zorganizovaná súťaž o zákutie s najlepšou atmosférou v meste Nowy Sącz a v Levoči. Okrem toho bola vydaná knižka s rovnakým názvom, aký má projekt, propagujúca obidve mestá. Pestrým jazykom opisuje históriu obidvoch miest, uvádza anekdoty, radí, kde sa zastaviť, kde ochutnať regionálne špeciality – jednoducho neoddeliteľná súčasť výbavy každého turistu navštevujúceho Starý Sącz a Levoču.



Jacek Lelek

Starosta Starego Sącza

Projekt vytvoril nový spôsob spolupráce mesta Stary Sącz s Levočou. Absolvovali sme mnoho stretnutí a návštev s cieľom pochopenia význam histórie a turistiky pre naše mestá. Z tohto projektu vznikli každoročne organizované zábavné podujatia- Starosondecký jarmok remesla a Lachowska Micha – pozitívne prijímané zo strany vystavovateľov, umelcov a verejnosti. Vydali sme turistických sprievodcov v tradičnej forme ako aj v modernej multimedialnej aplikácii. Trvalým výstupom

projektu sú informačné tabule a nové štíty, ktoré nadväzujú na tradíciu ich osadzovania na časti mestských domov na námestí, vyrobené umelcami rezbármí, maliarmi a lejármi. Je potrebné dodať, že zakrátko po ich osadení sa v meste objavili ďalšie reklamy nadväzujúce na tento štýl. Je možné povedať, že označenie „mestečko s atmosférou“ sa stalo synonymom nášho pekného historického mesta Stary Sącz.

„UMELECKÉ NÁMESTIA POHRANIČIA – BARDEJOV A KROSNO“

„Umelecké námestia pohraničia – Bardejov a Krosno“ bol cyklus kultúrnych udalostí s rôznym zameraním ako: historické trhy nadväzujúce na tradície, umelecké tvorivé dielne pre deti a mládež (divadlo a výtvarná výchova), tvorivé dielne pre výtvarníkov a fotografov, výstavy, akcie zamerané na predstavenie tradícií, ľudových a sviatočných zvykov. Cieľom projektu bolo vytvorenie a propagácia nového produktu kultúrnej turistiky vytvoreného na poľsko-slovenskom pohraničí, taktiež propagácia Krosna a Bardejova ako miest, kde sa konajú úžasné kultúrne podujatia, miest, ktoré sa oplatí navštíviť v každom ročnom období. Vďaka realizácii viac ako 20-kultúrnych podujatí sa zmobilizovali umelci z mnohých oblastí a rozmanitosť týchto podujatí umožnila predstaviť širokú ponuku možností pre tvorivých ľudí v regióne pohraničia.

VEDÚCI PARTNER:

Obec Krosno

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Mesto Bardejov

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2014 – 31.12.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

259 784,29 euro



Piotr Przytocki

Starosta Mesta Krosna

Projekt Umelecké námestia pohraničia bol ďalším spoločným pôsobením umeleckej spoločnosti Krosna a Bardejova. Vzhľadom na veľkú rôznorodosť a zložitosť nás všetkých veľmi zaangažoval. Počas 9 mesiacov sme zorganizovali až 22 akcií počínajúc workshopmi koncertami, končiac happeningami na vianočnom stretnutí. Prijemne spomíname na výtvarné akcie pre deti a spoločné divadelné aktivity. Dúfame, že práve tieto priateľstvá, ktoré

nadviazali najmladšie generácie zúčastňujúce sa na projekte, budú plodiť ďalšie zaujímavé aktivity. Realizácia Umeleckých námestí pohraničia nás prinútila uvedomiť si, že žijeme v krásnych a okúzľujúcich mestečkách. Pripomenula nám, že vlastne my by sme mali byť príkladom a pozývať všetkých na návštevu.

„CESTA PO STOPÁCH PIESNÍ POHRANIČIA“

PRIJÍMATEĽ:

Regionálne centrum kultúr pohraničia v Krosne

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Hornošarišské osvetové stredisko BARDEJOV

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.06.2011 - 29.02.2012

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV

EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

38 946,70 euro

Cesta po stopách piesní pohraničia je projekt o hľadaní autentických piesní, neskazených modernými prvkami, ktoré takmer neexistujú v písomnej forme, ale sú odovzdávané z generácie na generáciu v podobe osobitého svedectva ľudovej kultúry, zvykov a spôsobu života. Pri hľadaní piesní pohraničia navštívili účastníci projektu veľa miest na oboch stranách hranice. Počas stretnutí s obyvateľmi regiónu nahrávali piesne a rozprávali sa o tom, ako sa tu predtým žilo. Po večeroch, v rámci umeleckých workshopov, mládež zdokonaľovala svoje vokálne zručnosti spievajúc znovunájdene piesne a pripravovala sa na záverečný koncert. Skupina navštevovala aj miesta spojené s regionálnou kultúrou (pamiatky, kultúrne strediská). Každý deň sa tu konali vokálne semináre pre účastníkov. Ostatné semináre počas ktorých mladí umelci pripravovali materiál pod dohľadom odborníkov, a ktorý následne spolu s ľudovým súborom predstavili počas koncertu v Krosne, spečatili poľsko-slovenské priateľstvá vzniknuté počas projektu. Následne bolo nahrané CD, ktoré obsahuje piesne, naspievané mládežou ako aj pôvodnými obyvateľmi pohraničia a spevníky s tradičnými piesňami pohraničia spolu s etnografickým komentárom. To dokazuje, že spojenie tradícií s prítomnosťou je stále možné.



Dorota Czastka

Riaditeľka regionálneho centra kultúr pohraničia v Krosne

„Cesta za piesňou pohraničia“ je už ďalší projekt v poradí, ktorý sme zrealizovali spoločne so slovenským partnerom. Z mnohých aspektov to bol výnimočný projekt. Vďaka hľadaniu dávnych piesní, ktoré sme nachádzali chodiac od domu k domu, stretávajú ľudí na turistických trasách alebo v dedinských kultúrnych domoch, sme mali možnosť pohrávať sa s kultúrou, ktorá je dnes prakticky zabudnutá. Hľadanie piesní neskazených modernými úpravami alebo modernou technikou a ľudové balady,

sú príbehom o svete, ktorý sa oplatí ukázať mladej generácii. Naša „expedícia“ sa neskončila ani počas finálneho koncertu ani spolu so zakončením projektu. Odvtedy tieto a ďalšie objavené piesne spievame na spoločných vernisážach, seminároch a stretnutiach. Stále sa „hašteríme“ s priateľmi zo Slovenska o melódiu alebo slová, keďže piesne z pohraničia poukazujú najlepšie na to, ako sa naše tradície prelínali a naďalej prelínajú.

„DUNAJEC- SPOLOČNÁ RIEKA- SPOLOČNÁ ZÁLEŽITOSŤ“

V rámci mikroprojektu bola v osvetovom stredisku v Sromowcach Niżnych zriadené a zariadené múzeum - Izba histórie splavovania. Skladá sa z: vchodovej sály, sály stretnutí, sály legiend a multimediálnej sály. V sálach sa nachádza expozícia bohatá na historické fotografie, siahajúce do tridsiatych rokov minulého storočia, ako aj písomné materiály, vďaka ktorým je možné spoznať históriu poľského a slovenského splavovania na Dunajci. Časť výstavy tvoria aj práce žiakov zo Spojenej školy v Spišskej Starej Vsi a gymnázia v Sromowcach Niżnych, ktoré sú výsledkom niekoľkomesačných spoločných literárnych, výtvarných a ekologických seminárov. Na seminári sa zúčastnilo 85 žiakov z vyššie uvedených škôl. V multimediálnej sále si milovníci moderných technológií môžu pozrieť okrem iného film o splavovaní na Dunajci, sediac pritom v replike splavujúcej lode. Na propagáciu projektu slúži dvojjazyčná brožúra s názvom História splavovania na Dunajci.

PRIJÍMATEĽ:

Združené osvetové strediská v Sromowcach Niżnych

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Obec Czorsztyń; Spojená škola, Spišská Stará Ves

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.04.2013 - 31.03.2014

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

30 579,43 euro



Grażyna Łabno

Riaditeľka ZPO
v Sromowcach Niżnych

Už na prvom stretnutí s inštruktormi zo Slovenska sme sa stretli s pochopením a srdečnosťou. Ukázalo sa, že učiteľia z druhého brehu Dunajca majú rovnaké problémy a čo je najdôležitejšie, majú rovnakú vôľu, čerpajú radosť z učenia iných. To sa stalo základom porozumenia. Mládež roztápala ľady pomalšie, ale každé ďalšie spoločné stretnutie rúvalo mentálne a jazykové bariéry. Bolo to viditeľné hlavne počas

súťaže legiend, literárneho seminára, keď sa účastníci odvážili recitovať v jazyku svojich susedov. Napriek tomu, že poroča mala problém niekedy rozpoznať svoj jazyk, paradoxne sme cítili, že sme spravili ďalší krok k pochopeniu sa navzájom. Nie je však jasné, či práve toto podujatie, alebo spoločné dielo, akým je Múzeum - Izba histórie splavovania, nás takto veľmi zbližili.

„SPOMIENKY NA SLOVENSKO - POĽSKÉ KURIÉRSKE CHODNÍČKY“

PRIJÍMATEĽ:

Mesto Stará Ľubovňa

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Mestsko-obecné kultúrne stredisko Pivniczna-Zdrój

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.03.2013 – 28.02.2014

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**

38 524,21 euro

Cieľom mikroprojektu bolo vytvorenie nového produktu cestovného ruchu, akým bolo vyznačenie tzv. kuriérskych chodníkov z obdobia 2. svetovej vojny. Mikroprojekt bol venovaný hlavne seniorom, ktorí mohli spomínať na ťažké časy 2. svetovej vojny, keď Slováci a Poliaci využívali cesty na útek prenasledovaných osôb hlavne židovského pôvodu, ako aj na prekračovanie hranice a pod. V rámci mikroprojektu boli vyznačené „kuriérske trasy“, na ktorých boli postavené zóny oddychu a osadené informačné tabule. Vznikol park oddychu, ktorý sa stal miestom stretnutí seniorov. Zaujímavými činnosťami zrealizovanými v rámci mikroprojektu boli okrem iného: prezentácie hudobných skupín pre široké obecnstvo, organizácia letných turistických slovensko-poľských túr seniorov s palicami nordic walking a zimných slovensko-poľských túr na bežkách. V rámci projektu sa konali aj kultúrne podujatia, na ktorých sa zúčastňovali školská mládež a seniori partnerských organizácií.



Ing. Miriama Varcholová

Oddelenie výstavby,
ÚR a ŽP Mestský úrad Stará Ľubovňa

Hlavným výsledkom mikroprojektu je vytvorenie nového produktu cestovného ruchu pre seniorov formou aktívneho oddychu, tzv. nordic walkingu – pešej turistiky po vyznačených „kuriérskych chodníčkoch“ mapujúcich históriu „kuriérov“ počas 2. svetovej vojny. Pre posilnenie priamych slovensko-poľských kontaktov medzi seniorami so zapojením mladej generácie sa zorganizovali slovensko-poľské semináre, výmenné kultúrne vystúpenia seniorov v partnerských mestách

a viacgeneračné turistické putovanie do Suchej doliny v Poľsku. Mesto vydalo informačnú brožúru s mapou zachytávajúcou kuriérske vyznačené trasy a DVD film o spomienkach seniorov na kuriérske chodníčky. Prínosom projektu bola aj výstavba „seniorského parku“-koncertného pódia, čím mesto vytvorilo podmienky na organizovanie výmenných slovensko-poľských seniorsko-mládežníckych kultúrnych vystúpení.

SPOLUPRÁCA PREDOVŠETKÝM

Na spoločensko-hospodársky rozvoj daného regiónu má veľký vplyv spolupráca, zdieľanie skúseností a poznatkov ako aj koordinácia spoločných aktivít. Tri základné faktory, ktoré priamo vplyvajú na vytváranie sietí spolupráce medzi dvoma subjektmi sú: ohrozenie, výhody výmeny a vedomá integrácia. Tieto faktory hrali dôležitú úlohu v prípade projektov realizovaných v rámci programu. Boli to projekty zamerané na zlepšenie bezpečnosti v poľsko-slovenskom pohraničí, projekty spočívajúce vo výmene poznatkov a skúseností v rôznych oblastiach, spoločných školeniach napr. polície, požiarnikov, alebo školeniach a seminároch pre podnikateľov, týkajúcich sa možnosti medzinárodnej spolupráce. Zároveň boli zrealizované aj projekty zamerané na zavádzanie nových technológií v poľsko-slovenskom pohraničí, ako aj projekty adresované marginalizovaným komunitám.



Výsledky projektov založené na myšlienke vytvárania vzájomnej siete spolupráce otvorili v mnohých prípadoch nové možnosti medzinárodnej spolupráce a podporili potenciál, ktorý poľsko-slovenské pohraničie určite má.

„PRIEMYSELNÝ TECHNOLOGICKÝ KLASTER PRE HOSPODÁRSKY ROZVOJ POĽSKO - SLOVENSKEJ CEZHRANIČNEJ SIETE INOVÁCIÍ A NOVÝCH TECHNOLOGIÍ“

VEDÚCI PARTNER:

Akadémia technicko-humanistická v Bielsku-Bialej

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Žilinská Univerzita v Žiline, CEIT

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.07.2011-31.12.2013

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:
89 870,42 euro

Poľsko-slovenské pohraničie je región dynamicky zdokonaľujúcej technickú infraštruktúru, veľkorozmerové konštrukcie ako napríklad mosty, haly, sklady. Klimatické podmienky, a často tiež vysoká úroveň technickej degradácie týchto objektov spôsobujú, že mosty a haly na oboch stranách hranice sú ohrozené kmitmi a preťažením. Optimálnym spôsobom zabezpečenia verejnej bezpečnosti v takýchto podmienkach je 24-hodinový monitoring týchto konštrukcií. Vďaka vedeckej spolupráci Technicko-humanistickej akadémie v Bielsko-Bialej, Žilinskej univerzity v Žiline a slovenskej mimovládnej organizácie CEIT v Žiline, na poľsko-slovenskom pohraničí bola zavedená inováčná metóda monitoringu bezpečnosti veľkých konštrukcií pomocou vláknovej Braggovej mriežky. Použitie integrátora optických vlákien a Braggovej mriežky a pripojenie tohto zariadenia (napr. ich umiestnenie v streche) umožňuje nepretržitý monitoring stavieb vzhľadom na dodržiavanie bezpečnostných podmienok. Poľsko-slovenské tímy realizovali v rámci projektu experimentálne výskumy v dvoch veľkorozmerných objektoch, na poľskej a na slovenskej strane hranice. Vytvorený bol aj technologický cluster, ktorý umožní ďalší vedecký rozvoj poľsko-slovenskej siete inovácií a moderných technológií v súlade s potrebami poľsko-slovenského pohraničia. Každý člen klastra môže využívať inováčnu technológiu z realizovaného výskumu na vlastné potreby. V rámci projektu boli tiež vypracované a vydané dve spoločné, poľsko-slovenské monografie o meraniach deformácií inžinierskych konštrukcií a podmienkach pôsobenia priemyselného klastra na poľsko-slovenskom pohraničí. Realizácia projektu bola tiež príkladom spolupráce podnikateľského a vedeckého sektora.



dr. hab. inż. Janusz Juraszek

prof. ATH
vedecký dozor projektu

Projekt „Priemyselný technologický cluster – pre hospodársky rozvoj Poľsko-Slovenskej cezhraničnej siete inovácií a nových technológií“ prispel k zvýšeniu prevádzkovej bezpečnosti veľkorozmerných konštrukcií v poľsko-slovenskom pohraničí. Zaviedol sa monitorovací systém prepájajúci senzory s optickými vláknami a mriežkou Bragg. Pomocou optických vlákien možno stále sledovať deformácie záťaž a teploty v konkrétnych miestach konštrukcie. Systém zabezpečuje veľmi

vysokú presnosť vykonávaných meraní a zároveň tvorí veľmi moderný „nervový systém“ konštrukcie. V rámci projektu vznikli klustre po oboch stranách hranice, ktoré sa zaoberajú šírením moderného monitorovacieho systému a bezpečnostnou analýzou. Cenné sú aj mnohé priame kontakty nadviazané na oboch stranách hranice. Pomôže to pri inováčnom raste a hospodárskej konkurencieschopnosti Poľska a Slovenska.

„PARTNERSTVONA CEZHRANIČNOM TRHU PRÁCE“

Výsledkom projektu je vytvorenie prvej informačnej a formálnej siete partnerskej spolupráce na cezhraničnom trhu práce Poľska a Slovenska. Do spoločných poľsko-slovenských aktivít na trhu práce sa na pohraničí zapojilo mnoho inštitúcií s rôznymi kompetenciami. Nie sú to už iba poľské a slovenské úrady priamo sa zaoberajúce trhom práce, ale aj vzdelávacie inštitúcie, inštitúcie vykonávajúce dohľad nad vzdelávaním, podnikateľské inkubátory, odborové organizácie a inštitúcie spojené so sociálno-odbornou integráciou. V rámci projektu bol vytvorený internetový portál www.praca-plsk.eu, ktorý ako prvý bude zhromažďovať a sprístupňovať potrebné informácie týkajúce sa trhu práce na poľsko-slovenskom pohraničí. V rámci projektu boli založené tri tématické skupiny, ktoré sa zaoberali identifikáciou spoločných potrieb, ako aj prípravou budúcich aktivít v troch oblastiach, ktoré sú pre trh práce na pohraničí najdôležitejšie: vzdelávanie v prospech trhu práce, pracovná mobilita a sociálno-odborná integrácia. V rámci výmeny skúseností a osvedčených postupov bol nástroj prieskumu „Barometer povolání“, ktorý už existuje na poľskej strane, prispôbosený podmienkam na slovenskej strane hranice a bol zavedený do praxe na štyroch úradoch práce na Slovensku: v Bardejove, Poprade, Kežmarku a Starej Ľubovni. Vďaka zavedeniu takého istého nástroja na poľskej a slovenskej strane hranice, ktorý slúži okrem iného aj k diagnostikovaní potrieb školení a potrieb zamestnávania, a vďaka prístupu k porovnateľným údajom, bude možná lepšia cezhraničná analýza trhu práce a zlepši sa plánovanie činností v prospech nezamestnaných alebo osôb ohrozených sociálnym vylúčením.

VEDÚCI PARTNER:

Vojvodský úrad práce v Krakove

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Okres Nowosądecki ; Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.04.2011-31.03.2013

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

120 448,67 euro



Stanisław Sorys

Vicemaršal Malopoľského vojvodstva

Najväčším úspechom partnerstva Poprad - Dunajec je to, že pod záštitou spoločného projektu sa podarilo zjednotiť až 65 organizácií z Poľska a Slovenska. Vďaka tomu sú vypracované riešenia, ktoré rozhodne zlepšia situáciu na trhu práce v tejto prihraničnej oblasti. Nejde iba o prispôbosenie vzdelávania potrebám trhu práce, ale aj o uľahčenie profesionálnej mobility obyvateľov alebo rozvoj podnikateľskej činnosti. Chceme pomáhať mladým ľuďom, ktorí práve začínajú svoju profesionálnu kariéru - hlavne tým, ktorí to majú z rôznych dôvodov ťažké. Čo sa podarilo spraviť doteraz? V rámci partnerstva Poprad - Dunajec sa

podarilo zrealizovať 4 projekty, medzi ktorými je okrem iného internetový portál praca-plsk.eu, na ktorom obyvatelia môžu nájsť informácie napr. o prebytkových a nedostatkových pozíciách v prihraničných obciach Poľska a Slovenska. Teší nás, že spolupráca v rámci partnerstva sa vyvíja tak dobre, že plánujeme ďalšie spoločné projekty, hlavne v oblasti stálego vzdelávania. Obrovské uspokojenie nám prináša aj fakt, že obyvatelia si našu prácu cenia a radi využívajú výsledky našej práce.

„CEZHraničná POĽSKO -SLOVENSká INOVAČNá A TECHNOLOGICKá SIeŤ“

VEDÚCI PARTNER:

Slovenské centrum produktivity

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Žilinská univerzita (ŽU), CEIT, n.o., Akademia Techniczno Humanistyczna (ATH), Fundacja Centrum Nowych Technologii (FCNT)

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.09.2009-31.10.2011

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV

EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:
197 502,06 euro

To, čo je v dnešnom svete najdôležitejšie, sú znalosti. O konkurencieschopnosti štátov, firiem a regiónov rozhodujú ľudia, ktorí majú znalosti, sú kreatívni a vynaliezaví. Partneri projektu vytvorili cezhraničnú sieť zameranú na technologický pokrok a inováciu, vzájomnú výmenu informácií, rozširovanie vedomostí a rozvoj ľudského kapitálu v oblasti moderných technológií. Cieľom siete je rozvoj a výskum, ktoré sú podporované informačnými technológiami ako digitalizácia podnikov, simulácie, virtuálna realita, umelá inteligencia atď. Koncepcia digitálneho podniku si svoje využitie nachádza predovšetkým pri plánovaní produkcie – vďaka nej je možné integrovať všetky možné a pre produkciu dôležité procesy: od nápadu, cez vypracovanie konštrukcie, prípravu výroby až po montáž finálneho produktu. Zavádzanie digitálnej technológie má však širší vedecký, ekonomický, a taktiež spoločenský význam. Digitálne technológie použité v projekte môžu svoje využitie nájsť aj v iných oblastiach, napr. biomedicínske inžinierstvo, registrácia a prezentácia kultúrneho dedičstva alebo stavebníctvo. V rámci projektu boli zrealizované pilotné projekty založené na vypracovaní modelu digitálneho podniku pre tri malé a stredné hospodárske subjekty prihraničného regiónu, ako aj komplexnej digitalizácii troch objektov kultúrneho dedičstva prihraničného regiónu. Výsledky pilotných projektov boli predstavované počas mnohých konferencií tak, aby propagovali inovatívne riešenia a predstavili využitie najnovších technológií v praxi. Partneri projektu vytvorili taktiež kanceláriu prvého kontaktu pre miestne malé a stredné firmy, pre firmy, ktoré zdokonaľujú výrobné procesy, produkty a zavádzajú inovačné riešenia.



Ing. Jozef Hnát, PhD

Slovenské Centrum
produktivity

Realizáciu projektu „CITNET – Cezhraničná Poľsko – slovenská inovačná a technologická sieť“ sme získali bohaté skúsenosti týkajúce sa výskumných aktivít, realizácie projektov s národnými i zahraničnými partnermi, možnosť spolupracovať a podieľať sa na ďalších plánovaných výskumných a vývojových aktivitách. Projekt bol taktiež inšpiráciou pre nové

nápady, ktoré by mohli byť realizované v budúcnosti ako významné výskumné aktivity a ich výsledky by obohatili nielen výskumný tím, ale aj ostatných ľudí využívaním nových poznatkov v reálnom živote. Nemenej dôležitou časťou bolo vytvorenie dobrých vzťahov na pracovnej úrovni, ktoré neustále prehlbujeme realizáciou ďalších spoločných aktivít.

„OTVORENÝ PRIESTOR INTEGRÁCIE“

Úlohou projektu bola integrácia hendikepovaných osôb prostredníctvom minimalizovania obmedzení a umožnenia im plnohodnotnej a aktívnej účasti na spoločenskom živote. Hlavnou metódou použitou v projekte bola arteterapia, čiže terapia umením. Mestské kultúrne stredisko v Novom Targu spolu so slovenským partnerom (realizujúcim komplementárny projekt „Otvorený priestor integrácií“) organizoval 38 seminárov, ktorých sa zúčastnilo 138 osôb. Boli to okrem iného semináre z oblasti decoupage, rezbárstva, maliarstva, fotografie a animácie. Výsledkom týchto posledných boli filmy vytvorené rôznymi technikami s rozmanitou tematikou. Môžete si ich pozrieť na stránke venovanej projektu: <http://www.integracja.nowytarg.pl/>. Zorganizovali sa aj päťdňové divadelné hodiny ukončené divadlom/happeningom „Stvorenie sveta“ v Novom Targu. Konalo sa aj 6 stretnutí formou canisterapie, počas ktorých hendikepované osoby, pod dohľadom inštruktora, vykonávali cvičenia a terapeutické cviky so psami. Projekt dopomohol k vzájomnému poznaniu, nadväzovaniu kontaktov, získavaniu nových schopností u hendikepovaných osôb, a taktiež k zvyšovaniu ich viery v seba samého a vytváraniu nezávislosti pomocou tvorivých činností, spoločných príprav a prezentácie cezhraničných kultúrnych podujatí. Výsledky tvorivej práce hendikepovaných osôb bolo možné vidieť počas dvoch výstav organizovaných v Novom Targu a Prešove, ktoré navštívilo spolu 1059 osôb.

PRIJÍMATEĽ:

Mestské kultúrne stredisko v Novom Targu

PROJEKTOVÝ PARTNER:

Park kultúry a oddychu v Prešove

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.05.2011 - 30.11.2011

FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:

25 325,38 euro



Tomasz Szlaga

Koordinátor projektu

Dôležitá bola samotná možnosť stretnutia a spoločnej práce, možnosť vzájomného spoznávania sa a spoločného objavovania vnímavosti a potenciálnych tvorivých schopností, čo sprevádzalo stále získavanie nových schopností a výmeny skúseností. Je neobyčajne ťažké zachytiť a sprostredkovať všetky dojmy a emócie, tú uvoľňujúcu energiu, ktorá sa dostávala každému počas mnohých stretnutí a výjazdov. Základom

týchto neobyčajných vzťahov nebola rozdielnosť ani hendikep, ale niečo konkrétne, niečo čo je veľmi ťažké pomenovať, niečo, čo cítili všetci účastníci projektu, niečo, čo spôsobovalo, že svet okolo sa stával lepším - viac ľudským, jednoducho otvoreným.

„KULTURA DLA KLIENTÓW, KLIENCI DLA KULTURY“

VEDÚCI PARTNER:

Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb v Novej Sedlici

PROJEKTOVÍ PARTNERI:

Urząd Gminy Cisna

OBDOBIE REALIZÁCIE:

01.02. 2013 – 31. 12. 2013

**FINANČNÝ PRÍSPEVOK Z PROSTRIEDKOV
EURÓPSKEHO FONDU REGIONÁLNEHO ROZVOJA:**
38 217,70 euro

Vďaka adaptácii domu seniorov a domu sociálnych služieb, bolo vytvorené kultúrne centrum pre obyvateľov zo sociálne marginalizovaných skupín, slúžiace na realizáciu kultúrno-spoločenských aktivít s prístupom k internetu. V rámci projektu bolo zrealizovaných mnoho zaujímavých aktivít, ktoré obohatili život cieľových skupín. Dôležitým krokom bola organizácia dvojdňovej návštevy slovenských seniorov v meste Cisna. Počas návštevy sa konala obhliadka mesta a okolia, vrátane galérie ikon, počas ktorej sa konala ukážka tvorenia ikon. Účastníci návštevy predstavili aj svoje regionálne piesne a vlastnoručne vyrobené výrobky. Ďalšou aktivitou bolo maľovanie portrétov poľských a slovenských seniorov. Umelci Ivan Hazij a Vasil' Hanyč namaľovali spoločne 30 portrétov, ktoré boli následne slávnostne vystavené počas vernisáže. V dome seniorov a dome sociálnych služieb sa konala kultúrno-spoločenská udalosť „Po stopách Fedora Hlavatého“. V rámci programu sa konali vystúpenia spojené s obdobím, v ktorom žil zbojník Fedor Hlavatý, ktorý na prelome 15.a 16. storočia pôsobil na poľsko-slovenskom pohraničí, vystúpenia skupiny historického šermiarstva, skupiny sokoliarov a folklórnych súborov. Okrem toho bol v rámci projektu vydaný bulletin a DVD o histórii zariadenia.

**Michal Ivanco**riaditeľ Zariadenia pre seniorov a domova
sociálnych služieb v Novej Sedlici

Realizáciu projektu boli uskutočnené netradičné podujatia, ktoré mali a majú pozitívny vplyv na prihraničné regióny na oboch stranách hranice. Na jednej strane nielen zariadenie sociálnych služieb získalo vhodné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí, predovšetkým pre spoločensky znevýhodnené skupiny obyvateľov regiónu, ale samotní klienti a obyvatelia regiónov majú možnosť rozširovať vzájomnú spoluprácu. Príkladom toho môže byť aktívna

účasť seniorov z oboch regiónov na podujatiach, ktoré boli a sú organizované či už priamo v Novej Sedlici na Slovensku alebo v Cisne v Poľsku. Jedná sa o také podujatia, ako „Po stopách Fedora Hlavatého“ - venované histórii dotknutých regiónov, pričom jeho súčasťou boli aj ukážky historického šermu a sokoliarstva, Dni Gminy Cisna, maľovanie portrétov seniorov, ktoré bolo zavŕšené ich vernisážami v Novej Sedlici i v Cisne a ďalšie, ktoré priťahli veľký počet záujemcov.

